

Joonas Hietala

YRITYS OY:N TALOUDELLISET
TUNNUSLUVUT JA NIIDEN
TULKINTA

Opinnäytetyö
Liiketalouden koulutusohjelma

Joulukuu 2009

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences	Opinnäytetyön päivämäärä 7.12.2009				
Tekijä(t) Joonas Hietala	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Liiketalouden koulutusohjelma				
Nimeke Yritys Oy:n taloudelliset tunnusluvut ja niiden tulkinta					
Tiivistelmä <p>Opinnäytetyöni tavoitteena oli analysoida isännöinti- ja tilitoimistoalalla toimivan Yritys Oy:n tilinpäätöstiedot vuosilta 2004 – 2008. Analyysin perusteella selvitin, miten Yritys Oy:n kannattavuus, maksuvalmius ja vakavaraisuus olivat kehittyneet kyseisellä ajanjaksolla. Samalla pyrin myös selvittämään syitä mahdollisiin eroihin vuosien välillä sekä ehdottamaan toimenpiteitä, joilla Yritys Oy pystyisi parantamaan kannattavuuttaan, maksuvalmiuttaan ja vakavaraisuuttaan.</p> <p>Yrityksen taloudelliset tunnusluvut laskettiin tilinpäätösaineistojen perusteella käyttäen apuna Teemu Aho Oy:n kehittämää Navita-yritysmallia. Itse tutkimusosa suoritettiin kvalitatiivisena tutkimuksena käyttäen tutkimusmenetelmänä tapaustutkimusta, sillä opinnäytetyön tarkoitus oli kokonaisvaltainen ymmärrys Yritys Oy:n taloudellisesta tilanteesta ja sen kehityksestä viiden vuoden aikana.</p> <p>Tutkimuksen perusteella Yritys Oy:n kannattavuus on selkeästi heikentynyt vertailujakson aikana. Sen sijaan maksuvalmius ja vakavaraisuus ovat olleet jatkuvasti hyvällä tasolla. Keinoja kannattavuuden parantamiseen ovat ensisijaisesti Yritys Oy:n hinnoittelupolitiikan tarkastelu sekä harkittu yleisen hintatason nosto. Yritys Oy:n tulisi myös tarkastella suurimpia kulueriään ja tutkia, voisiko esimerkiksi ostojen kilpailuttamisella saavuttaa kustannussäästöjä.</p>					
Asiasanat (avainsanat) Tilinpäätös, kannattavuus, maksuvalmius, vakavaraisuus, tapaustutkimus					
Sivumäärä 53 s. + liitteet 20 s.	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%;">Kieli</td> <td style="width: 33%;">URN</td> </tr> <tr> <td>Suomen kieli</td> <td></td> </tr> </table>	Kieli	URN	Suomen kieli	
Kieli	URN				
Suomen kieli					
Huomautus (huomautukset liitteistä)					
Ohjaavan opettajan nimi Terttu Liimatainen	Opinnäytetyön toimeksiantaja Yritys Oy				

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 7 December 2009	
Author(s) Joonas Hietala		Degree programme and option Business management	
Name of the bachelor's thesis Yritys Oy's financial ratios and their interpretation			
Abstract The goal of my bachelor's thesis was to analyse the financial statements of Yritys Oy from 2004 to 2008. Based on this analysis I tried to find out how the profitability, liquidity and financial solidity had developed from 2004 to 2008. At the same time I tried to find out reasons for the possible differences between the accounting periods. I also suggested development measures for Yritys Oy to improve its profitability, liquidity and financial solidity. Yritys Oy's financial ratios were calculated from the financial statements using the Navita computer programme, developed by Teemu Aho Oy. The bachelor's thesis was conducted as a qualitative case study. On the basis of my study, Yritys Oy's profitability had decreased significantly during the five-year study period. Instead, the liquidity and financial solidity of Yritys Oy were at a good level during this period. The most important methods for improving Yritys Oy's profitability are the determination of prices and possibly a slight increase in prices. Yritys Oy should also examine its most significant expenses and determine, if putting purchases out to tender could bring savings in costs.			
Subject headings, (keywords) Financial statement, profitability, liquidity, financial solidity, case study			
Pages 53 p. + app 20 p.	Language Finnish	URN	
Remarks, notes on appendices			
Tutor Terttu Liimatainen		Bachelor's thesis assigned by Yritys Oy	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	TILINPÄÄTÖKSEN ANALYSOINTI	1
2.1	Tilinpäätöksen laadinta ja rakenne	1
2.1.1	Tuloslaskelma	3
2.1.2	Tase	4
2.1.3	Rahoituslaskelma	4
2.1.4	Liitetiedot	5
2.2	Tilinpäätösanalyysi	6
2.2.1	Tilinpäätösanalyysin historia	6
2.2.2	Tilinpäätösanalyysin tavoitteet	7
2.2.3	Tilinpäätösanalyysin analyysimuodot	8
2.2.4	Perinteinen tunnuslukuanalyysi ja kassavirta-analyysi	10
2.2.5	Tilinpäätösanalyysin käyttäjät	12
3	TILINPÄÄTÖKSEN TUNNUSLUVUT	16
3.1	Kannattavuus	16
3.1.1	Kannattavuuden määritelmä ja mittaaminen	16
3.1.2	Kannattavuuden parantaminen	18
3.1.3	Kannattavuuden tunnusluvut	20
3.2	Maksuvalmius	25
3.2.1	Likviditeetti ja likvidit varat	26
3.2.2	Dynaaminen ja staattinen maksuvalmius	27
3.2.3	Maksuvalmiuden parantaminen	27
3.2.4	Maksuvalmiuden tunnusluvut	29
3.3	Vakavaraisuus	32
3.3.1	Staattinen ja dynaaminen vakavaraisuus	33
3.3.2	Vakavaraisuuden tunnusluvut	34
4	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	35
4.1	Laadullinen tutkimus	35
4.2	Yritys Oy	37
4.3	Tutkimuksen toteutus	38
5	TULOKSET JA TULOSTEN TARKASTELO	39
5.1	Kannattavuus	39

5.2	Maksuvalmius.....	42
5.3	Vakavaraisuus.....	43
6	JOHTOPÄÄTÖKSET.....	44
6.1	Kannattavuus	45
6.2	Maksuvalmius ja vakavaraisuus	46
7	LOPUKSI.....	48
	LÄHTEET	49
	LIITTEET	

1 JOHDANTO

Yrityksen taloudellisen tilan arviointi strategisten päätösten pohjana korostuu erityisesti taloudellisen laskusuhdanteen aikana. Esimerkiksi päätökset liikeyritysten investoinneista, laajentumisesta tai vieraan pääomanehtoisten lainojen myöntämisestä edellyttävät yksityiskohtaista ja luotettavaa arviointia yrityksen tämän hetkisestä taloudellisesta tilanteesta sekä tulevaisuuden suunnasta. Tilinpäätösanalyysi ja erityisesti taloudelliset tunnusluvut ovat tärkeimpiä keinoja tällaisen arvioinnin suorittamiseen.

Tätä taustaa vasten lähdin opinnäytetyössäni selvittämään isännöinti- ja tilitoimistoalalla toimivan Yritys Oy:n taloudellisen tilan kehitystä viiden viime vuoden ajalta sen tilinpäätösten avulla. Alkualettamukseni oli, että yrityksen kannattavuudessa on pieniä vaihteluja eri tilikausien välillä. Työn edetessä kuitenkin selvisi, että erityisesti kannattavuudessa oli viiden vuoden aikana tapahtunut suuria muutoksia. Tämän johdosta varsinaiseksi tutkimusongelmakseni muodostui selvittää, mitkä tekijät selittivät näin suuret vaihtelut sekä miten niihin voitaisiin jatkossa vaikuttaa.

Opinnäytetyöni edustaa laadullista tutkimusta, lähemmin tapaustutkimusta. Tavoitteena tapaustutkimuksessa on, ei niinkään yleispätevien johtopäätösten tekeminen vaan tutkimuskohteen ymmärrys kokonaisvaltaisesti (Hirsjärvi 2003, 152). Yritys Oy on kuitenkin monilla mittareilla (mm. henkilöstömäärä, liikevaihto) mitattuna keskivertoyriyys alallaan, joten osa tulkinnoista saattaa olla yleistettävissä.

2 TILINPÄÄTÖKSEN ANALYSOINTI

Tässä luvussa pyritään kuvata sitä, miten tilinpäätös laaditaan ja mistä eri osista se koostuu. Samoin tutustutaan myös tilinpäätösanalyysiin käsitteenä, sen historiaan ja sen eri muotoihin. Luvun tavoitteena voidaankin sanoa olevan selvittää tilinpäätös ja sen analysointi kokonaisuudessaan.

2.1 Tilinpäätöksen laadinta ja rakenne

Tilinpäätöksen tarkoituksena on kuvata yrityksen yhden, yleensä 12 kuukauden pituisen tilikauden liiketoiminnan tulosta ja samalla myös yrityksen taloudellista asemaa

tilikauden päättyessä. Tilinpäätös onkin usein tärkein ja joskus jopa ainoa ulospäin näkyvä viesti yrityksen yhteistyökumppaneille ja sidosryhmille siitä, millainen yhteistyökumppani yritys on ja onko se potentiaalinen sijoituskohde ulkopuolisille sijoittajille ja rahoittajille. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 13.)

Tilinpäätöksen ja tilikauden yhteydessä saatetaan usein puhua myös yrityksen totaali-kaudesta. Totaalikaudella tarkoitetaan yrityksen koko toimintahistoriaa sen perustamisesta aina yrityksen toiminnan lopettamiseen. Yrityksen totaalikauden tulos muodostuu sen toimintahistorian kaikkien tulojen ja menojen erotuksena. Tästä syystä totaalikauden tulos pystytään selvittämään vasta sen jälkeen, kun yritys on lopullisesti päättänyt liiketoimintansa. (Verotus, tilinpäätös ja yhtiöoikeus 2006.)

Tilinpäätöksen laatimiseen liittyvät säännöt ja muut muotoseikat ovat erittäin tarkasti säädeltyjä muun muassa kirjanpitolaissa. Tilinpäätöstä koskevista käytännön seikoista tarkimmin säädeltyjä ovat esimerkiksi tilinpäätöksen esittäminen ja sen valmistumisaika. Tilinpäätös on muun muassa valmistuttava neljän kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä, se on kirjoitettava joko suomen tai ruotsin kielellä ja tilinpäätös on laadittava Suomessa käytettävässä valuutassa eli euroissa. Muussa tapauksessa tulee esittää käytetty valuuttakurssi selvästi, jolloin ei jää vaaraa sekoittaa valuuttoja keskenään. Tilikauden pituus on myös säädetty kestämään 12 kuukautta, yrityksen tilikauden pituus voi kuitenkin tarvittaessa poiketa normaalista 12 kuukaudesta. Yrityksen toiminnan alkaessa tai loppuessa tilikausi voi tarvittaessa olla enimmillään 18 kuukauden mittainen. Tilinpäätöstä tulkittaessa tuleekin ottaa huomioon mahdolliset erot tilikausien pituudessa, jolloin saadaan luotettava kuva yrityksen tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 13–17.)

Vuoden 2005 alusta voimaan tulleen kirjanpitolain uudistuksen jälkeen tilinpäätöksen rakenne on koostunut neljästä eri osasta; tuloslaskelmasta, taseesta, rahoituslaskelmasta ja liitetiedoista (Kirjanpitolaki 3. luku, 1 §). Aikaisemmin tilinpäätöksessä mukana ollut toimintakertomus on tänä päivänä enää osa tilinpäätöksen liitetietoja. Rahoituslaskelman ja toimintakertomuksen laatimisesta ovat kuitenkin vapautettuina niin sanottu ”pienet tilivelvolliset”. Yritys määritellään pieneksi tilivelvolliseksi, mikäli sen tilinpäätöksessä ylittyy enintään yksi seuraavista ehdoista (kirjanpitolaki 3. luku, 9 §):

- liikevaihto 7 300 000 € tai enemmän
- taseen loppusumma 3 650 000 € tai enemmän
- palveluksessa keskimäärin 50 henkilöä tai enemmän

Näitä kriteerejä käytettäessä suurin osa suomalaisista yrityksistä välttyy rahoituslaskelman ja toimintakertomuksen laatimisesta, sillä Suomen noin paristasadastatuhannesta yrityksestä ainoastaan alle neljätuhatta täyttää enemmän kuin yhden edellä mainituista kriteereistä. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 18–19.)

2.1.1 Tuloslaskelma

Tuloslaskelma laaditaan kirjanpitoasetuksissa säädetyn kaavamallin mukaisesti, jolloin saadaan niin sanottu vähennyslaskumuotoinen laskelma yrityksen tilikauden toiminnan taloudellisesta tuloksesta. Kirjanpitoasetukset antavat liiketoimintaa harjoittaville yrityksille mahdollisuuden käyttää joko kululajikohtaista tai toimintokohtaista kaavaa tuloslaskelmansa pohjana. Kululajikohtainen kaava on käytössä suurimmalla osalla suomalaisista liikeyrityksistä. Tämän vuoksi myös esimerkiksi verolomakkeet ja erilaiset tilastolomakkeet on laadittu sen mukaan. Toimintokohtaista tuloslaskelma-kaavaa käyttää puolestaan melko pieni joukko yrityksiä. Nämä yritykset lukeutuvat pääasiassa suuriin suomalaisiin liikeyrityksiin. Näiden kahden tuloslaskelmakaavan lisäksi on säädetty omat kaavansa muun muassa aatteellisille yhteisöille ja säätiöille, kiinteistöhoito- ja taloyhtiöille sekä yhdenkertaista kirjanpitoa pitävillä ammatinharjoittajille ja toiminimille. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 19.)

Tuloslaskelman tarkoitus on laskea yhden tilikauden tulosta, josta seuraa se, että tuloslaskelmaan kuuluvien tilien saldot nollaantuvat tilikauden vaihtuessa. Tämä taas puolestaan aiheuttaa sen, että jos tilinpäätöksen vahvistamisen jälkeen havaitaan virhe tuloslaskelmassa, ei sitä voi korjata uudella tilikaudella. Mikäli kuitenkin kyseessä on päätyneen tilikauden tulosta olennaisesti muuttava virhekirjaus, tulee se kertoa seuraavan tilinpäätöksen liitetietona. Näin voidaan vertailla tilikausia luotettavasti keskenään, ilman että virhekirjaus vääristää vertailua. Tarvittaessa tilinpäätös voidaan jopa avata uudelleen ja korjata, mikä on kuitenkin melko harvinaista. Tällöin yritys joutuu suorittamaan uuden tilintarkastuksen sekä uuden yhtiökokouksen, minkä lisäksi se joutuu antamaan uuden veroilmoituksen. Tulee kuitenkin huomioida, ettei tilinpäätök-

sen avaus ja korjaus vaikuta verotukseen eikä yrityksen voitonjakokelpoisiin varoihin. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 18–19.)

2.1.2 Tase

Tasetta käytetään kuvaamaan yrityksen taloudellista tilaa eli varallisuusasemaa tilikauden viimeisenä päivänä eli tilinpäätöspäivänä. Toisin kuin tuloslaskelman kohdalla, kirjanpitoasetukset eivät anna mahdollisuutta laatia kuin yhdenlainen tasekaava. Tasekaava on yhteinen kaikille liiketoimintaa harjoittaville yrityksille, tosin joillekin kirjanpitovelvollisille on annettu lisäohjeita esimerkiksi pääomalainojen esittämisestä taseessa tai lyhennettyjen kaavojen käytöstä. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 20.)

Suurin ero taseen ja tuloslaskelman välillä on se, etteivät taseen tilien saldot nollaannu tilikauden vaihtuessa. Esimerkiksi edellisen tilikauden velat ovat velkoja uudellakin tilikaudella ja edellisen tilikauden omaisuuserät jatkavat uudessa taseessa tilinpäätöspäivän arvoon arvostettuna. Taseessa tehtyjen virheitten korjaukset saattavat usein myös vaikuttaa tulokseen, josta seuraa se, että tulosvaikutus tulee väärälle tilikaudelle. Tällöin tulee mahdollisista korjauksista ilmoittaa myös tilinpäätöksen liitetiedoissa. Kun kyseessä on vakava virhe taseen laadinnassa, tulee toimia samalla tavalla kuin tuloslaskelman kohdalla eli avata ja laatia tilinpäätös uudelleen. Tällöin yrityksen on taas pidettävä uusi tilintarkastus ja yhtiökokous sekä laadittava veroilmoitus uudestaan. Tässä tapauksessa taseen ja tuloslaskelman virhe vaikuttaa verotettavaan tuloon ja yrityksen nettovarallisuuteen sekä voitonjakokelpoisiin varoihin. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 20.)

2.1.3 Rahoituslaskelma

Vuonna 2005 voimaan tullut uusi kirjanpitolaki antaa melko väljät ohjeet siitä, kuinka rahoituslaskelma tulisi laatia. Kirjanpitolain mukaan rahoituslaskelmasta tulee ilmetä kolme erillistä yrityksen rahavirtaa: liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Näiden yhteisvaikutuksena saadaan selville yrityksen koko rahoitustilanteen muutos päättyneeltä tilikaudelta. Laskettaessa kolmea edellä mainittua rahavirtaa tulee muistaa eliminoida eli poistaa kaikki muulla kuin rahalla suoritettut erät. Näitä ovat muun muassa poistot, jaksotukset, vapaaehtoiset varaukset ynnä muut sellaiset erät. Näin saadaan jäämään jäljelle täysin rahavirran liikkeisiin perustuva rahoituslaskelma.

Kirjanpitolautakunta on yleisohjeissaan antanut kaksi erilaista menetelmää rahoitus- ja rahavirtalaskelman laatimiseen, toinen oman yrityksen analysointiin ja toisen kilpailija-analyysin laadintaan. Jälkimmäinen lähinnä siitä syystä, että yrityksellä on harvoin käytettävissä kilpailijoistaan muita tietoja kuin viralliset tilinpäätöstiedot. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 23.)

2.1.4 Liitetiedot

Liitetietojen voidaan sanoa olevan erittäin olennainen osa yrityksen tilinpäätöstä, sillä ne antavat lisätietoa sellaisista seikoista, joita ei ole tuloslaskelmassa ja taseessa eritelty kuin kaavamaisen suppeassa muodossa. Liitetiedot käsittelevät myös sellaisia vastuita ja sitoumuksia, joista ei löydy informaatiota muualta tilinpäätöksestä. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 21.)

Tilinpäätöksen liitetiedot ovat kirjanpitolain ja kirjanpitolautakunnan ohjeiden mukaisesti jaettu seuraaviin pääryhmiin:

1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot
2. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot
3. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot
4. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot
5. Tuloveroja koskevat liitetiedot
6. Vastuut ja vastuusitoumukset
7. Liitetiedot henkilöstöstä ja toimielinten jäsenistä
8. Omistukset muissa yrityksissä
9. Konserniin kuuluvaa kirjanpitovelvollista koskevat liitetiedot (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 21 – 22.)

Edellä mainituista liitetietovaatimuksista on kuitenkin säädetty helpotuksia niin sanotuille ”pienille tilivelvollisille”. Samoin on myös esimerkiksi toiminimille, henkilöyhtiöille ja asunto-osakeyhtiöille laadittu omat suppeammat liitetietovaatimukset. Niiden tulee esittää muun muassa:

1. Annetut pantit ja kiinnitykset sekä muut vastuusitoumukset
2. Peruste, jolla valuuttaerät esitetty tilinpäätöksessä, ellei ole tilinpäätöspäivän kurssi (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 22.)

2.2 Tilinpäätösanalyysi

Tilinpäätösanalyysillä tarkoitetaan käytännössä yrityksen kannattavuuden, rahoituksen ja taloudellisen tilan mittaamista ja kriittistä arviointia käyttäen apuna yritysten tuottamaa tilinpäätösinformaatiota. Kun ryhdytään suorittamaan tilinpäätöksen analysointia, suoritetaan se käyttämällä vertailuperusteina yrityksen itsensä valitsemissa tai yritykselle sillä hetkellä tärkeitä tavoitteita ja tunnuslukuja. Täydellisimmillään onnistunut tilinpäätösanalyysi onnistuu laskemaan tilinpäätöksen perusteella laskettavissa olevat taloudelliset tunnusluvut, tarkastelee niiden muutoksia vuosien varrella sekä pyrkii selvittämään edes jonkinlaisen syy-seuraussuhteen muutosten taustalla. Onnistuneen tilinpäätösanalyysin arvoa lisää entisestään se, että yrityksen tunnuslukuja vertaillaan samalla alalla toimivien muiden yritysten vastaaviin tunnuslukuihin. (Niskanen & Niskanen 2003, 8.)

2.2.1 Tilinpäätösanalyysin historia

Tilinpäätösanalyysin historian voidaan lähteestä riippuen katsoa alkaneen jo yli sata vuotta sitten, 1800-luvun loppupuolella. Tuolloin yritysten koko alkoi kasvaa jo niin suureksi, että yritysten johtajat eivät enää välttämättä olleet yrityksen kokonaisvaltaisia omistajia. Samalla myös erilaisten luottolaitosten, kuten pankkien, merkitys yritysten kasvun ja rahoituksen lähteenä kasvoi suuremmaksi. Näistä edellä mainituista seikoista seurasi se, että erilaisia analyysimenetelmiä alettiin kehittää sekä yritysjohton että luotonantajien tarkoituksiin. Yritysjohto oli erityisesti kiinnostunut yrityksensä kannattavuudesta, kun taas luottolaitokset kantoivat huolta lainanottajien takaisinmaksukyvyistä. Luotonantajien kehittämä ja luottopäätösten tukena käytetty tilinpäätösanalyysi alkoi kehittyä jo 1870-luvulla, mutta laajemmassa mittakaavassa se tuli käyttöön vasta 1890-luvulla. Tuohon aikaan tilinpäätösanalyysiin kuului lähinnä eri tase-erien tarkastelua ja niiden vertailua keskenään. (Laitinen 1992, 42–43.)

Ensimmäistä maailmansotaa edeltävä ja sen jälkeinen aika oli todella merkittävä tilinpäätösanalyysin kehittymisen kannalta. Tuolloin alettiin käyttää erilaisia tunnuslukuja

tilinpäätösten analysoinnissa ja niille myös asetettiin raja-arvot, joiden perusteella voitiin määrittää, oliko tunnuslukujen arvo yrityksen kannalta hyvä vai heikko. 1910-luvulla myös oivallettiin, miten tärkeä merkitys oli sillä, että verrattiin samalla alalla toimivien yritysten taloudellisia tunnuslukuja keskenään. Samalla vuosikymmenellä vähittäiskaupan yritykset ottivat myös käyttöön nykyisin yleiset tunnusluvut, kuten voittomarginaali ja varaston kiertonopeus. (Laitinen 1992, 43–44.)

1930-luku tuli tunnetuksi erityisesti siitä, että tuolloin alettiin esittää kritiikkiä tilinpäätösanalyysia ja erityisesti taloudellisia tunnuslukuja kohtaan. Merkittävin 1930-luvun edistysaskel tilinpäätösanalyysin kannalta oli kuitenkin yritysanalyysin empiirisen pohjan kehittäminen. Talousoppineet pyrkivät löytämään mahdollisimman tehokkaan joukon tunnuslukuja kuvaamaan yrityksen taloudellista tilannetta. Samalla alettiin myös arvioida tunnuslukujen tehokkuutta erityisesti yritysten rahoitusvaikeuksien ennustamisessa. (Laitinen 1992, 45–46.)

Tilinpäätösanalyysin kehitys jatkui kiivaana myös seuraavat vuosikymmenet, mutta voidaan sanoa, että merkittävimmät kehitysaskeleet on otettu parin viime vuosikymmenen aikana. 1980- ja 1990-luvuilla tutkimukset ovat keskittyneet erityisesti taloudellisten tunnuslukujen mittausteoreettisiin ominaisuuksiin sekä niiden realibiliteettiin (luotettavuus) ja validiliteettiin (pätevyys). Suomessa on useita tilinpäätösanalyysiin erikoistuneita taloustieteen professoreita ja tutkijoita, joiden tutkimustulokset ovat herättäneet suurta mielenkiintoa ympäri maailman. Heistä muutamana voidaan mainita esimerkiksi Rauno Tamminen sekä professori Erkki K. Laitinen, jonka väitöskirja vuodelta 1980 käsitteli eri poistomenetelmien vaikutusta tilinpäätösanalyysin tunnuslukuihin. (Laitinen 1992, 50–51.)

2.2.2 Tilinpäätösanalyysin tavoitteet

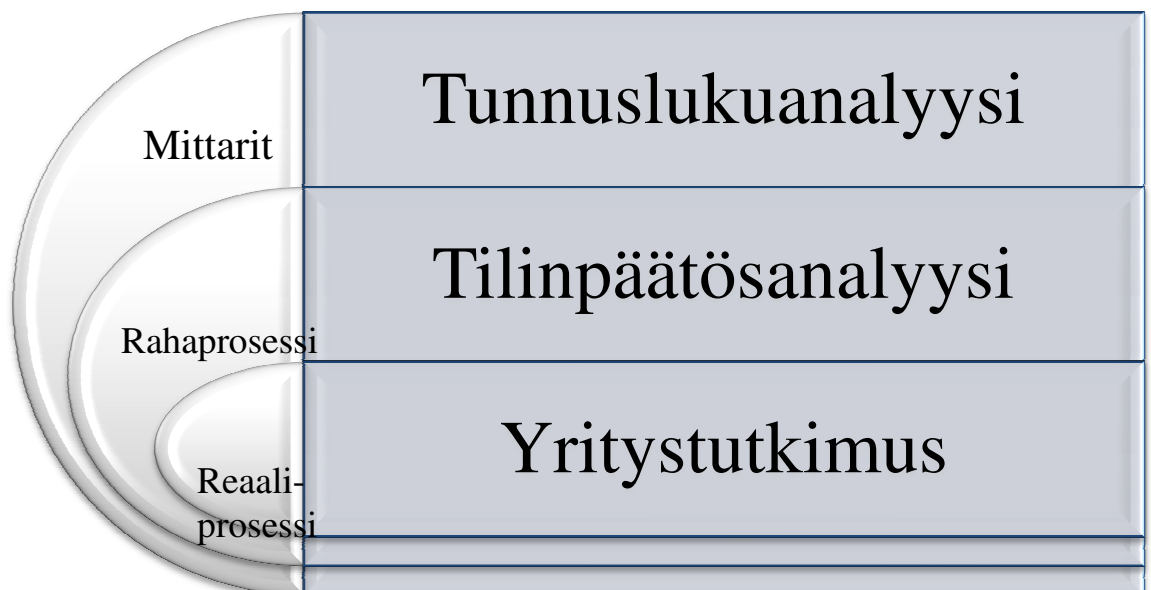
Tilinpäätösanalyysin yksi tärkeimpiä pyrkimyksiä on arvioida, miten hyvin yrityksen tulos riittää kattamaan syntyneet menot. Toiselta nimeltään tätä kutsutaan kannattavuuden arvioinniksi. Ei kuitenkaan riitä, että tutkitaan yrityksen kannattavuutta ja tuloksen riittävyyttä. Tilinpäätösanalyysissa pyritään myös selvittämään yritykseen liittyviä pitemmän ja lyhyemmän ajan riskejä. Yrityksen vakavaraisuudesta puhuttaessa puhutaan nimenomaan pitemmän aikavälin rahoitusrakenteeseen liittyvistä riskeistä. Toisaalta taas tutkittaessa yrityksen maksuvalmiutta, selvitetään lyhyemmän eli alle

vuoden pituisen ajanjakson rahoituksen riittävyyden riskejä. Osakemarkkinoilla julkisesti noteerattavat yrityksen muodostavat vielä aivan oman lukunsa tilinpäätösanalyysissä, sillä niissä tilinpäätöstietoihin liitetään myös osakemarkkinoilta saatava informaatio. Osakemarkkinoilla yrityksille lasketaan useita erilaisia tunnuslukuja, joista useimmat pyrkivät ennustamaan ja havainnollistamaan markkinoiden odotuksia yritysten tulevaisuudennäkymistä. (Niskanen & Niskanen 2003, 8.)

Tilinpäätösanalyysin perimmäisenä tarkoituksena on siis verrata eri yritysten tulosta ja taloudellista tilaa samalla ajanhetkellä sekä myös yksittäisten yritysten taloudellisen aseman kehittymistä pitemmällä ajanjaksolla. Esimerkkejä tällaisista vertailuista ovat muun muassa rahoituslaitosten arviot eri yritysten vakavaraisuudesta ja maksuvalmiudesta. Myös osakesijoittajat voivat käyttää tilinpäätösanalyysia ennustaessaan yrityksen tulevia voittoja. (Kallunki ym. 2003, 11.)

2.2.3 Tilinpäätösanalyysin analyysimuodot

Tilinpäätösanalyysia käytetään terminä yleisessä puheessa kuvaamaan tilinpäätökseen perustuvaa monitasoista analyysia. Mikäli kuitenkin halutaan määrittää tilinpäätösanalyysi tarkemmin, voidaan se Niskasen mukaan (2003) jakaa karkeasti kolmeen erilaiseen analyysimuotoon: tunnuslukuanalyysiin, tilinpäätösanalyysiin ja yritystutkimukseen. Seuraavassa kuviossa (kuvio 1.) on pyritty kuvaamaan visuaalisesti näitä kolmea analyysityyppiä ja niiden välisiä yhteyksiä.

KUVIO 1. Kolmen analyysityypin väliset yhteydet

Tunnuslukuanalyysin voidaan sanoa olevan kolmesta edellä mainitusta analyysimuodosta kaikkein suppein ja yksinkertaisin. Kun yrityksen tilaa arvioidaan tunnuslukuanalyysin perusteella, tehdään tilinpäätösinformaatiosta johtopäätöksiä lähes pelkästään muutamien vakiomittareiden eli taloudellisten tunnuslukujen perusteella. Tunnuslukuanalyysin käyttö ei kuitenkaan rajoitu pelkästään taloudellisten tunnuslukujen laskentaan, vaan sen tuottamaa informaatiota käytetään apuna myös kahden muun analyysimuodon, tilinpäätösanalyysin ja yritystutkimuksen, laadinnassa. (Niskanen & Niskanen 2003, 9.)

Tilinpäätösanalyysi tarkoittaa käsitteenä kehittyneempää analyysin muotoa, jossa yritystä tutkitaan tunnuslukuanalyysia tarkemmin käyttäen apuna useampia eri tunnuslukuja sekä muita menetelmiä. Tilinpäätösanalyysi ei tyydy pelkästään arvioimaan taloudellisia tunnuslukuja, vaan siinä pyritään myös arvioimaan edellä mainittuihin tunnuslukuihin vaikuttaneita yrityksen sisäisiä ja ulkoisia tekijöitä. Tällä tavoin tunnuslukuja arvioitaessa voidaan saada selville, ovatko yrityksen tunnuslukujen saamat mahdolliset hyvät tai huonot arvot pelkästään satunnaisia vai voidaanko niistä päätellä jonkinlainen pitemmän aikavälin trendi. Tilinpäätösanalyysin laatimiseen liittyvä ongelma on siinä, että kaikkia taloudellisten lukujen taustalla olevia tekijöitä ei aina saada selville pelkästä tilinpäätösinformaatiosta. Tämä johtuu useimmiten siitä, että tilinpäätösanalyysin laatijoina toimivat useimmiten yrityksen ulkopuoliset asiantuntijat, joilla ei ole pääsyä kaikkiin yrityksen yksityiskohtaisiin tietoihin tai liiketoiminnan menestykseen vaikuttaviin tekijöihin. (Niskanen & Niskanen 2003, 10–11.)

Yritystutkimusta voidaan pitää kolmesta analyysimuodosta kaikkein syvällisimpänä. Yritystutkimus pyrkii selvittämään yrityksen hyvään tai huonoon taloudelliseen menestykseen vaikuttaneet seikat usealla eri tasolla. Kun on saatu selvitettyä menestykseen vaikuttaneet seikat, voidaan niitä edelleen jalostaa ja käyttää hyväksi kun laaditaan tilinpäätös- ja tunnuslukutietoihin perustuvia ennustuksia yrityksen tulevaisuuden suunnasta ja kehityksestä. Varsinainen yritystutkimus on yleensä mahdollista suorittaa ainoastaan rahoituslaitosten tai erilaisten luottoluokituslaitosten yritystutkijoiden toimesta. Tämä johtuu siitä, että pankkeja ja rahoituslaitoksia valvova Rahoitustarkastus edellyttää yritystutkimuksen kaltaisen analyysin suorittamista ennen kuin yritykselle voidaan myöntää luottoa. (Niskanen & Niskanen 2003, 11.) Niskasen ym. (2003) mukaan Rahoitustarkastus on 30.1.1996 antamassaan yleisohjeessa sanonut, että jokaisen

pankkien tai rahoituslaitosten myöntämän luottopäätöksen on perustuttava yritystutkimuksen kaltaiseen luottoanalyysiin. Luottoanalyysin voi tässä tapauksessa luokitella samaan kategoriaan yritystutkimuksen kanssa, sillä luottotutkimusohjeen esittämiin kysymyksiin ei voi vastata mitenkään tutustumatta yksityiskohtaisesti yritystoiminnan kaikkiin osa-alueisiin. Ohjeen mukaan luottoanalyysissa on selvitettävä ainakin seuraavat seikat:

- luotonhakijayrityksen omistajat ja tosiasiallista valtaa käyttävät tahot
- aiemmin myönnettyt luotot, takaukset, limiitit ja johdannaissopimukset
- yrityksen taloudellinen tilanne ja sen kehitys kolmelta viime vuodelta
- maa ja toimiala, jolla yritys toimii
- yrityksen kyky selviytyä luoton takaisinmaksusta
- luoton käyttötarkoitus
- yrityksen omarahoitusosuus
- luoton takaisinmaksun lähteet
- tärkeimmät riskit, jotka voivat vaikuttaa yrityksen kykyyn maksaa luotto takaisin

2.2.4 Perinteinen tunnuslukuanalyysi ja kassavirta-analyysi

Tilinpäätösanalyysi on perinteisesti jaettu kahteen erilaisia tietoja tuottavaan ryhmään: perinteiseen tunnuslukuanalyysiin ja kassavirta-analyysiin. Jako näiden kahden ryhmän välillä voidaan kuitenkin sanoa olevan pitkälti pedagoginen. Käytännössä molempien ryhmien ominaispiirteitä otetaan mukaan tarkasteluun lähinnä sen mukaan, minkälaista informaatiota yrityksen tilasta milläkin hetkellä tarvitaan. Perinteisen tunnuslukuanalyysin ja kassavirta-analyysin rinnalla käytetään usein myös muita käytettävissä olevia tietoja ja markkinoilta saatavia indikaattoreita, esimerkiksi markkinaperusteisia analyyssejä. (Leppiniemi & Kykkänen 2005, 121.)

Perinteisen tunnuslukuanalyysin tavoitteena on selvittää yrityksen taloudellinen tilanne sekä sen tulevaisuuden toimintaedellytykset. Toimintaedellytykset voidaan perinteisesti jakaa kahteen ryhmään: kannattavuuteen ja rahoitukseen. Rahoituksen osalta tarkastelussa ovat yleensä vakavaraisuus (soliditeetti) ja maksuvalmius (likviditeetti). Edelle mainitusta jaottelusta seuraa se, että taloudelliset tunnusluvut on jaettu ominai-

suuksiensa mukaisesti joko kannattavuutta, vakavaraisuutta tai maksuvalmiutta mit-taaviin tunnuslukuihin. (Leppiniemi & Kykkänen 2005, 122–123.)

Ennen kuin taloudellisia tunnuslukuja kuitenkaan päästään laskemaan, tulee tilinpäätös ja siihen liittyvät luvut standardisoida. Joissakin tunnusluvuissa esimerkiksi verrataan tilikauden voittoa liikevaihtoon tai yrityksen omaan pääomaan. Tällöin ”voittona” ei voida käyttää suoraan tilinpäätöksestä löytyvää voitto-kohtaa tuloslaskelmassa, vaan sitä pitää korjata esimerkiksi vapaaehtoisten varausten muutoksella. Tietyissä yrityksissä joudutaan myös tekemään palkkakorjauksia, koska varsinkin pienemmissä yrityksissä johto ja omistajat ovat usein samoja henkilöitä eivätkä välttämättä nosta täyttä palkkaa tekemästään työstä. Tällöin henkilön palkka tulee tunnuslukuja laskettaessa standardisoida samalle tasolle alan keskimääräisen palkkauksen mukaan. Tilikauden pituus voidaan myös joutua korjaamaan ”oikeaksi” tunnuslukuja laskettaessa, mikäli se poikkeaa normaalista 12 kuukauden mittaisesta tilikaudesta. Tällöin esimerkiksi kymmenen kuukauden mittaisen tilikauden tuloslaskelmasta löytyvää tilikauden tulosta ei voida sellaisenaan käyttää tunnuslukuja laskettaessa vaan sekin joudutaan standardisoimaan vastaamaan normaalia tilikauden pituutta: standardisoitu tilikauden tulos on $12 \times (\text{tulos} / 10)$. (Leppiniemi & Kykkänen 2005, 123.)

Kassavirtalaskelman perusajatuksena on vähentää yrityksen saamista tuloista menot tietyssä etuoikeusjärjestyksessä. Tällä tavoin pystytään näkemään, miten pitkälle yrityksen kassaan saadut tulot ovat riittäneet kattamaan yrityksen kiinteät ja muuttuvat kustannukset sekä vieraan pääoman kuluerät. Tilinpäätös ja kassavirtalaskelma kuitenkin eroavat toisistaan siinä, että tilinpäätös on laadittu suoriteperusteisesti, kun taas kassavirtalaskelma kassaperusteisesti. Tästä syystä tilinpäätös tulee muuntaa kassaperusteiseksi ennen kuin siitä voidaan laatia kassavirtalaskelma. Tästä esimerkkinä voidaan mainita muun muassa myyntisaamisten lisäys, joka tarkoittaa ettei koko tilinpäätöksessä ilmoitettua liikevaihtoa ole saatu yrityksen kassaan. Tällöin myyntisaamisten lisäys tulee vähentää tuloslaskelman liikevaihdosta. Mikäli kyseessä olisi myyntisaamisten vähennys, tulisi kyseinen summa puolestaan lisätä liikevaihtoon. (Leppiniemi & Kykkänen 2005, 130 – 131.)

Kun tulkitaan kassavirtalaskelmaa, kiinnitetään erityisesti huomiota siihen, miten pitkälle tulona kertyneet varat ovat riittäneet kattamaan yrityksen menot ja missä vaiheessa yritys on joutunut turvautumaan ulkopuoliseen rahoitukseen. Yrityksen tulee

kiinnittää erityistä huomiota tulorahoitukseensa, mikäli kassavirtalaskelmasta on nähtävissä merkkejä siitä, että tulorahoitus näyttää loppuvan jo kassavirtalaskelman alkuvaiheessa. Tästä voidaan suoraan päätellä, että yritys on joutunut turvautumaan vahvasti ulkopuoliseen rahoitukseen ja, että yrityksen kannattavuus ja maksuvalmius eivät välttämättä ole riittävän hyvällä tasolla. (Leppiniemi & Kykkänen 2005, 132.)

Kassavirtalaskelman jäämiä voidaan myös verrata taseesta löytyviin eriin. Tästä esimerkkinä muun muassa korollinen vieras pääoma, joka voidaan jakaa kassavirtalaskelmasta löytyvällä rahoitusjäämällä. Näin saadaan selville, monessako vuodessa yritys pystyisi pääsemään eroon korollisesta vieraasta pääomastaan, mikäli koko kertyvä tulorahoitus käytettäisiin vieraan pääoman lyhennyksiin. Samoin voidaan menetellä myös esimerkiksi koneitten ja kaluston kohdalla. Kassavirtalaskelmaa hyväksi käyttäen saadaan selville, kuinka nopeasti koneet ja kalusto saataisiin uusittua, mikäli yritys käyttäisi kaiken tulorahoituksensa niiden investointeihin. (Leppiniemi & Kykkänen 2005, 132.)

2.2.5 Tilinpäätösanalyysin käyttäjät

Tilinpäätösanalyysin avulla saadaan tuotettua monenlaista käyttökelpoista informaatiota yrityksen eri sidosryhmille. Voidaankin sanoa, että vaikka tilinpäätösanalyysi tuottaa kokonaiskuvan yrityksen taloudellisesta tilanteesta, on jokaisella sidosryhmällä omat erilaisia painotuksia kiinnostuksen kohteena olevien tunnuslukujen suhteen. (Kallunki ym. 200, 15.) Keskeisimpiä tilinpäätösanalyysin tuottaman informaation käyttäjäryhmiä ovat:

- omistajat, sijoittajat ja analyytikot
- yrityksen toimiva johto
- työntekijät
- rahoittajat
- tavarantoimittajat
- asiakkaat
- erilaiset viranomaistahot, esimerkiksi verottaja

Seuraavassa on esitelty jokaisen käyttäjäryhmän ominaispiirteitä ja niiden odotuksia tilinpäätösinformaation suhteen. (Niskanen & Niskanen 2003, 13.)

Omistajat, sijoittajat ja analyytikot

Yrityksen omistajat, sijoittajat ja analyytikot ovat yksi keskeisimpiä tilinpäätösinformaation käyttäjäryhmiä. Omistajat voivat olla kiinnostuneita joko sijoituksestaan saamistaan tuotoista yrityksessä tai vaihtoehtoisesti sijoituksen mukanaan tuomasta päättävällasta yrityksessä. Eräs omistajien kiinnostuksen kohde on myös tilinpäätösinformaatio johdon valvomisen näkökulmasta. Tällöin omistajat tarkkailevat yrityksen rahoitusrakennetta ja sen säilyttämistä sellaisena, ettei nykyisten omistajien asema yrityksessä heikkene. (Niskanen & Niskanen 2003, 12–13.)

Sijoittajat puolestaan tavoittelevat poikkeuksetta tuottoa sijoituksestaan yritykseen. Heitä kiinnostaa muun muassa erilaiset kannattavuuden tunnusluvut, joiden avulla pystytään arvioimaan sijoituksen riskiä suhteessa sijoitukseen asetettuihin tuotto-odotuksiin. Toinen asia, johon sijoittajat kiinnittävät huomiota, on yrityksen osingonmaksukyky. Tämäkin tieto on saatavilla yrityksen julkisesta tilinpäätöksestä. (Niskanen & Niskanen 2003, 12–13.)

Analyytikkojen voidaan sanoa tarkastelevan tilinpäätösinformaatiota melko samasta näkökulmasta kuin omistajat. He tutkivat tilinpäätöstä lähinnä oman pääomanehtois-ten sijoitusten näkökulmasta. On kuitenkin pidettävä mielessä, että vaikka analyytikot tarkastelevat tilinpäätöstä samojen tietojen pohjalta, saattaa heillä olla toisistaan poikkeavia painotuksia analyysiseissaan. Tästä syystä analyytikkojen samasta aihealueesta laatimat ennusteet ynnä muut sellaiset saattavat poiketa merkittävästi toisistaan. (Niskanen & Niskanen 2003, 12–13.)

Yrityksen toimiva johto

Yritysjohdo joutuu käyttämään tilinpäätösanalyysin tuottamaa informaatiota lähes päivittäin työssään tehdessään yrityksen päivittäiseen liiketoimintaan liittyviä operatiivisia ratkaisuja tai suurempia investointi- ja rahoituspäätöksiä. Tämän vuoksi yrityksen toimivaa johtoa kiinnostaakin tilinpäätösinformaatio useasta eri näkökulmasta. Tästä esimerkkejä ovat muun muassa erilaiset tuotto prosentit, joiden avulla nähdään kunkin liiketoiminta-alueen kannattavuudet ja myös se, mihin alueeseen yrityksen kannattaisi investoida. Rahoitusrakennetta kuvaavat tunnusluvut puolestaan kertovat yritysjohdol-

le kuinka paljon yritys kykenee ottamaan vierasta pääomaa ja silti säilyttämään tavoitellun omavaraisuusasteen. Yrityksen johdolla voi myös olla henkilökohtaisia syitä olla kiinnostuneita joistakin tilinpäätösinformaation tuottamista tunnusluvuista, sillä monissa varsinkin suuremman luokan yrityksissä toimivan johdon tulospalkkiot on suoraan sidottu joihinkin tilinpäätöksen eriin tai tunnuslukuihin. (Niskanen & Niskanen 2003, 14.)

Työntekijät

Tärkeimpiä syitä yrityksen henkilökunnan kiinnostukseen tilinpäätösinformaatiota kohtaan on työpaikat ja niiden säilyvyys. Tilinpäätöksestä saatavat tiedot kannattavuudesta, maksuvalmiudesta ja vakavaraisuudesta ovat varsin luotettavia indikaattoreita siitä, kuinka luottavaisia työntekijät voivat olla työpaikkojensa säilymisen puolesta. Työntekijöille saatetaan myös joissakin yrityksissä maksaa samankaltaisia tunnuslukuihin sidottuja tulos- ja bonuspalkkioita kuin yrityksen johdolle. Tämä on omiaan lisäämään myös henkilökunnan kiinnostusta yrityksen taloudelliseen asemaan. (Niskanen & Niskanen 2003, 15–16.)

Rahoittajat

Yrityksen vieraan pääoman rahoittajina toimivat yleensä pankit ja muut rahoituslaitokset. Näiden rahoituslaitosten tavoitteet tilinpäätösanalyysin tuottamalle informaatiolle poikkeavat jonkin verran esimerkiksi sijoittajien tavoitteista. Rahoittajat eivät normaalisti ole kovinkaan kiinnostuneita yrityksen kannattavuuden vaihtelusta eri vuosien välillä, sillä yritys lyhentää ennalta sovitun maksusuunnitelman mukaisesti yleensä kuukausittain lainapääomaansa ja maksaa myös vieraan pääoman korot. Tämä kaikki tapahtuu riippumatta siitä, millaisia muutoksia yrityksen kannattavuudessa tapahtuu laina-aikana. Rahoittajia kuitenkin kiinnostaa tieto yrityksen vakavaraisuudesta eli siitä, kuinka se pystyy suoriutumaan vieraan pääoman maksuista. Vakavaraisuus on siis tärkein tilinpäätösinformaation tuottama tieto rahoittajille, mutta ei voida sanoa, että pitkässä juoksussa kannattaa tuijottaa pelkästään vakavaraisuuteen. Tämä johtuu siitä, että pitkällä aikavälillä yrityksen huono kannattavuus vaikuttaa kielteisesti myös yrityksen vakavaraisuuteen ja maksuvalmiuteen. (Kallunki ym. 2003, 16–17.)

Tavarantoimittajat

Yrityksen tavarantoimittajat ovat kiinnostuneita pääosin samoista tunnusluvuista kuin vieraan pääoman sijoittajat. Myydessään tavaroita tai palveluita yritykselle, tavarantoimittajat antavat yritykselle maksuaikaa, joka on luonteeltaan vierasta pääomaa. Tosin maksuaika on huomattavasti lyhyempi kuin varsinaisen vieraan pääoman eli lainan. Tämän vuoksi tavarantoimittajia kiinnostaa erityisesti yrityksen vakavaraisuus ja maksuvalmius eli toisin sanoen niiden kyky huolehtia lyhytaikaisista veloistaan. Joissakin tapauksissa tavarantoimittaja voi olla voimakkaasti sidoksissa yritykseen, etenkin silloin, mikäli esimerkiksi alihankkijan liikevaihdosta suuri osa tulee myynnistä yhteen tiettyyn tilaajayritykseen. Tällaisissa tapauksissa tilaajayrityksen menestyminen vaikuttaa voimakkaasti myös tavarantoimittajaan. Näin ollen on selvää, että tavarantoimittaja on kiinnostunut kaikista tilaajayrityksen tilinpäätösinformaation tuottamista tunnusluvuista. (Kallunki ym. 2003, 17.)

Asiakkaat

Asiakkaiden kiinnostus tilinpäätösanalyysin tuottamaa informaatiota kohtaan on usein melkoisesti pienempi kuin muilla sidosryhmillä. (Kallunki ym. 2003, 17). Toisaalta kun kyseessä ovat pitempiaikaiset asiakassuhteet, yritysasiakkaat saavat tilinpäätöksestä tärkeää tietoa erityisesti yrityksen taloudellisesta suorituskyvystä. Tämän tiedon saanti on tärkeää etenkin silloin, kun asiakkaan tuotantoprosessi on vahvasti riippuvainen aineiden tai tavaroiden jatkuvasta saannista. Asiakkaalle saattaa koitua merkittäviä kustannuksia mikäli yritys ei pystykään enää toimittamaan asiakkaan tarvitsemia raaka-aineita ja niiden toimittajaa joudutaan vaihtamaan. (Niskanen & Niskanen 2003, 17.)

Viranomaistahot

Viranomaisten kiinnostukseen tilinpäätösinformaatiota kohtaan yksi merkittävimmistä syistä on verotus. Yritykset maksavat arvonlisäveroa ja tuloveroa sen mukaan, mitä yrityksen kirjanpito ja tilinpäätös näyttävät. Tilinpäätösinformaatiota tutkimalla verottaja haluaa ensisijaisesti varmistua siitä, että yritys todellakin maksaa tarvittavan määrän veroja ja että tilinpäätös ja tuloksen laskenta on tehty kaikkien voimassa olevien määräysten mukaisesti. (Niskanen & Niskanen 2003, 17.)

3 TILINPÄÄTÖKSEN TUNNUSLUVUT

Tilinpäätös ja siitä laskettavien taloudellisten tunnuslukujen analysointi on nykypäivänä nousemassa entistä tärkeämpään asemaan arvioitaessa yritystä eri näkökulmista. Tässä luvussa tutustutaan kannattavuuden, maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden eri osa-alueisiin, sekä erityisesti tilinpäätöksestä johdettaviin tunnuslukuihin ja niiden laskukaavoihin.

3.1 Kannattavuus

Matti Vilkkumaa toteaa kirjassaan (2005), että ”taloudesta ja kannattavuudesta puhutaan nykyisin paljon”. Tämä pitää varsin hyvin paikkansa ja usein julkinen keskustelu kääntyykin siihen, miten julkisen vallan tehtävänä on pitää huolta yrityksen kilpailukyvyistä ja kannattavuudesta. Usein on kuitenkin hankalaa määritellä kannattavuutta, sillä yritysten eri sidosryhmät ymmärtävät kannattavuuden käsitteen eri tavoin. (Vilkkumaa 2005, 11.) Yksinkertaistettuna voidaan sanoa, että yrityksen kannattavuudella tarkoitetaan yrityksen kykyä tuottaa liiketoiminnallaan enemmän tuloja kuin tulojen hankkiminen on vaatinut menoja. Kannattavuus määritelläänkin usein yrityksen pitkän aikavälin tulontuottamiskyvyksi, sillä yrityksen tulot ja menot vaihtelevat eri vuosien välillä riippuen investointien ajoituksesta sekä yleisestä suhdannevaihtelusta. (Kallunki ym. 2003, 73.)

3.1.1 Kannattavuuden määritelmä ja mittaaminen

Kannattavuuden voidaan sanoa olevan yksi keskeisimpiä yrityksen toimintaedellytyksiä. Mutta mitä kaikkea kannattavuudella voidaan tarkalleen ottaen tarkoittaa? Vilkkumaa (2005) on kirjassaan listannut erilaisia kannattavuuden määritelmiä, joista seuraavassa on lueteltu yleisimpiä:

- yritys saa elinaikanaan kassansa enemmän rahaa kuin ottaa sieltä ulos
- yrityksen yhden tilikauden liiketoiminnan tulot ovat suurempia kuin saman ajanjakson menot, mukaan lukien poistot, korot, verot, osakkaille maksetut osingot ja niin edelleen
- yritys tuottaa sijoitetulle pääomalle vähintään 15 prosentin koron, jolloin voidaan puhua suhteellisesta kannattavuudesta

- tuotekohtaisessa kannattavuudessa yritys saa tuotteesta tai palvelusta enemmän tuloja kuin sen tuottamiseen on uhrattu menoja
- asiakaskannattavuudessa asiakkaan yritykselle tuottamat tulot ovat suurempia kuin asiakkaan aiheuttamat menot yritykselle. (Vilkkumaa 2005, 13.)

Kuten jo aikaisemmin on todettu, on yrityksen toiminnan oltava kannattavaa, jotta yrityksen toiminnan jatkuvuus pystytään takaamaan. Kannattavuuden mittaamiseen on olemassa useita erilaisia vaihtoehtoja ja lähestymistapoja. Yritys voi lähestyä kannattavuutta esimerkiksi koko liiketoiminnallisen elinikänsä näkökulmasta. Toisin sanoen, tuottaako yritys elinaikanaan enemmän tuloja kuin sille aiheutuu menoja. Tällainen lähestymistapa on kuitenkin melko idealistinen ja ehkä jopa hieman naiivi, sillä nykyisessä liiketoimintaympäristössä omistajat, sijoittajat ynnä muut sidosryhmät ovat pääasiassa kiinnostuneita yrityksen lyhyen tähtäimen voitoista ja toiminnan kannattavuudesta. (Vilkkumaa 2005, 13.)

Toinen kannattavuuden mittaamisen näkökulma liittyy kaikkiin yrityksen resursseihin ja voimavaroihin, ei pelkästään liiketoiminnasta saataviin rahallisiin tuottoihin. Tällaisia voimavaroja ovat esimerkiksi yrityksen henkilöstön osaaminen ja kehittyminen, yrityksen liiketoiminnan vaikutus ympäröivään yhteiskuntaan sekä yrityksen liiketoiminnan vaikutus ympäristöön ja maapallon ekologiaan. Ei-taloudellisiin tekijöihin keskittyminen pitää kuitenkin sisällään useita erilaisia ongelmia. Näistä suurin on mittareiden puute. Nykypäivänä ei ole vielä onnistuttu kehittämään edes lähellekään kellollisia mittareita, joilla pystyttäisiin luotettavasti mittaamaan muuhun kuin rahaan perustuvia kannattavuuden osatekijöitä. Samoin myös liike-elämässä ihmisten asenteissa ja uskomuksissa on paljon kehittämisen varaa, jotta tulevaisuudessa kyettäisiin kannattavuutta tutkimaan myös muustakin kuin rahallisesta näkökulmasta. (Vilkkumaa 2005, 13.)

Tilinpäätösanalyysi mittaa kannattavuutta yleensä koko yrityksen tasolla. Se ei juurikaan ota kantaa yrityksen sisäisten liiketoimintayksikköjen kannattavuuteen jo siitäkin syystä, että näitä yksikkökohtaisia kannattavuustietoja ei normaalisti edes löydy tilinpäätösinformaatiosta. Tilinpäätösanalyysin näkökulmasta kannattavuutta käsitellään joko absoluuttisena kannattavuutena tai suhteellisena kannattavuutena. Absoluuttinen kannattavuus tarkoittaa yksinkertaistettuna yrityksen tuottojen ja tilikaudelle jaksotet-

tujen menojen erotusta. Absoluuttisen kannattavuuden mittarina voidaan käyttää esimerkiksi yrityksen liikevoittoa tai tilikauden nettotulosta. Suhteellisella kannattavuudella puolestaan tarkoitetaan erilaisia tilinpäätösanalyysissa käytettäviä tunnuslukuja, joita käytetään mittareina tutkittaessa yrityksen kannattavuutta. Tunnuslukuja laskettaessa absoluuttisen kannattavuuden arvoja suhteutetaan erilaisiin tilinpäätöseriin. Esimerkkejä näistä tilinpäätöseristä ovat esimerkiksi taseen pääomaerät sekä yrityksen liikevaihto. (Niskanen & Niskanen 2003, 112.)

3.1.2 Kannattavuuden parantaminen

Yrityksen kannattavuus on yksi sen liiketoiminnan tärkeimpiä peruspilareita ja samoin myös sen parantaminen on tulisi olla yrityksen jatkuvana tavoitteena. Yritys voi lyhyellä aikavälillä olla tappiollinen, johtuen esimerkiksi suurista investoinneista, mutta pitkällä aikavälillä yrityksen tulee tuottaa voittoa ja toiminnan oltava kannattavaa, jotta yrityksellä olisi toimintaedellytyksiä myös tulevaisuudessa. Käytännössä kannattavuuden parantaminen liittyy lähinnä toimintojen ja prosessien tehostamiseen yrityksessä. Seuraavassa on esitelty yksityiskohtaisemmin keinoja kannattavuuden parantamiseen. (Alhola & Lauslahti 2000, 71–72.)

Myynnin lisääminen

Jotta pystytään lisäämään yrityksen myyntiä, tarvitaan yleensä erityisesti markkinointiin ja myyntiin kohdistuvia toimenpiteitä. Yksi keino myynnin lisäämiseen on tuotteiden ja tuotemarkkinoinnin segmentointi tarkemmin eri asiakasryhmille. Samoin myyntiä voidaan kohdistaa uudelleen siten, että myyntiä markkinointia suunnataan täysin uudelle, mutta etukäteen tutkitulle markkina-alueelle. Myynnin uudelleen kohdistamiseen liittyy myös se, että tutkitaan potentiaalisia markkina-alueita, joissa asiakas on mahdollisesti valmis maksamaan samasta tuotteesta enemmän, tai jossa kilpailu on entuudestaan ollut vähäisempää. Myynnin lisäämisen pohjalla pitää kuitenkin aina löytyä kysyntää tuotteelle. Tästä syystä yrityksessä tulee laskea tarkkaan onko potentiaalinen myynnin lisäys riittävä verrattuna siihen uhrattuihin panostuksiin, esimerkiksi markkinointikulut, uuden henkilöstön palkkaaminen ja niin edelleen. (Alhola & Lauslahti 2000, 72.)

Kustannusten karsiminen

Kun mietitään kannattavuuden parantamista kustannusten karsimisen näkökulmasta, voidaan toimenpiteet jakaa muuttuvien ja kiinteiden kustannusten karsimiseen. Muuttuvien kustannusten karsimisessa tärkeintä on tehostaa yrityksen toimintoja, jolloin saadaan eliminoitua turhia toimintoja. Tätä kutsutaan liiketoimintaprosessien uudistamiseksi, toiselta nimeltään re-engineering. Toinen tärkeä keino vaikuttaa muuttuviin kustannuksiin, erityisesti tavaroita ja tuotteita valmistavissa yrityksissä, on raaka-aineiden hinnat. Yrityksen tulisi aktiivisesti ja aika ajoin kilpailuttaa raaka-ainetoimittajiansa, jotta tuotteisiin tarvittavat raaka-aineet saataisiin yritykseen mahdollisimman edullisesti. Samoin yrityksen kannattaa miettiä ostolaskujensa maksuajankatauluja, sillä varsinkin euromääräisesti suurten laskujen sisältämät kassa-alennukset voivat vaikuttaa merkittävästi yrityksen maksuvalmiuteen. (Alhola & Lauslahti 2000, 72.)

Kiinteiden kustannusten karsimisessa tärkeintä on yrityksen itse toiminnan tehostaminen. Helpoin keino tähän on käydä läpi koko yrityksen hallintoprosessi. Yrityksissä toimitaan usein koko niiden elinaika samojen toimintamallien mukaan, jolloin joukossa voi olla useita täysin turhia ja rahaa vieviä prosesseja. Näiden karsimisella voidaan liiketoimintaa vahingoittamatta päästä huomattaviin kustannussäästöihin ja tätä kautta kannattavuuden parantumiseen. Kiinteitä kustannuksia voidaan alentaa myös ulkoistamalla joitakin yrityksen tukitoimintoja sekä keskittämällä kaikki henkilöresurssit asiakkaiden kannalta tärkeisiin toimintoihin. (Alhola & Lauslahti 2000, 72–73.)

Hinnan nostaminen

Yksi helpoimpia keinoja kannattavuuden parantamiseen on tuotteen tai palvelun hinnan nostaminen. Käytännössä hinnan nostaminen ei kuitenkaan aina auta parantamaan kannattavuutta, sillä vaarana on, että hintojen nosto aiheuttaa samalla negatiivisesti tuotteen tai palvelun menekkiin eikä hinnan nostosta saatu hyöty kohdistu suoraan kannattavuuteen. Voidaankin sanoa, että mitä enemmän yrityksellä on kilpailua alallaan, sitä heikommin se pystyy parantamaan kannattavuuttaan hintojen nostolla. Mikäli yrityksellä kuitenkin olisi monopoliasema markkinoilla, tilanne olisi täysin päinvastainen. Yleisesti ottaen yrityksen kannattaakin tehdä tarkkoja laskelmia siitä, miten

hintojen nosto vaikuttaisi tuotteen tai palvelun menekkiin ja kysyntään, ennen kuin hintojen nostoa edes harkitaan. (Alhola & Lauslahti 2000, 73.)

Pääomien käytön tehostaminen

Pääomien käytön tehostamisen vaikutus yrityksen kannattavuuteen liittyy pitkälti myyntisaamisten ja ostovelkojen maksuaikoihin sekä varaston kiertonopeuksiin. Ideaalitalanne yritykselle olisi se, että myyntisaamisista saataisiin nopeasti suoritukset kassaan ja taas toisaalta ostovelloille saataisiin korotonta maksuaikaa. Tällöin voidaan puhua korkokulujen minimoinnista sekä korkotuottojen maksimoinnista. Myyntisaamisten nopeat maksuajat auttavat yritystä myös välttämään kalliita luottotappioita, joita syntyy herkästi, mikäli asiakkaille annetaan kohtuuttoman pitkiä maksuaikoja. Varaston nopea kiertonopeus on kannattavuuden kannalta tärkeää siinä mielessä, että turhaan varastossa seisovat tuotteet eivät tuota yritykselle mitään, vaan ainoastaan sitovat yrityksen pääomaa, joka muussa käytössä olisi paljon tuottavampaa. (Alhola & Lauslahti 2000, 73.)

3.1.3 Kannattavuuden tunnusluvut

Kuten jo aikaisemmin on todettu, yrityksen kannattavuuden mittaamiseen on useita eri keinoja. Seuraavassa keskitytään lähinnä kannattavuutta mittaaviin taloudellisiin tunnuslukuihin, niiden määritelmiin sekä laskukaavoihin.

Liikevoittoprosentti

$$\text{Liikevoittoprosentti} = \frac{\text{Liikevoitto}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$$

Virallisesta tuloslaskelmasta löytyvä liikevoitto on ensimmäinen niin sanottu välitulo. Liikevoitto kertoo, kuinka paljon varsinaisen liiketoiminnan tuotoista on jäljellä ennen rahoituskuluja ja veroja. Liikevoitto vastaa kansainvälisessä tilinpäätöskäytännössä käytettyä EBIT-lukua (Earnings before interest and taxes). Liikevoitosta saadaan laskettua liikevoittoprosentti jakamalla liikevoitto liiketoiminnan tuotoilla. Liikevoittoprosentti soveltuu hyvin yksittäisen yrityksen eri tilikausien vertailuun. Sitä ei kuitenkaan pidä käyttää vertailemaan eri toimialoilla toimivia yrityksiä, sillä jakajana

toimii yrityksen liikevaihto ja täten eri toimialojen välillä saattaa tulla suuriakin eroja. (Niskanen & Niskanen 2003, 112 – 113.)

Tilikauden voittoprosentti

$$\text{Tilikauden voittoprosentti} = \frac{\text{Tilikauden voitto}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$$

Tilikauden voittoprosentti on luonteeltaan melko samanlainen tunnusluku kuin edellä mainittu liikevoittoprosentti. Tilikauden voittoprosentti eroaa liikevoittoprosentista kuitenkin siinä, että jaettavan on tilikauden voitto eli yrityksen tilikauden lopullinen tulos rahoituserien ja verojen jälkeen. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 180 – 181.)

Käyttökateprosentti

$$\text{Käyttökateprosentti} = \frac{\text{Käyttökate}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$$

Virallisessa tuloslaskelmassa ei esiinny omana kohtanaan sellaista tuloslaskelman jäämää, kuin käyttökate. Se pystytään kuitenkin laskemaan tilinpäätöstietoja apuna käyttäen. Mikäli tuloslaskelma on laadittu kululajikohtaisesti tai toimintokohtaisesti, käyttökate saadaan selville lisäämällä ”liikevoitto” –kohtaan poistot sekä arvonalentumiset. Kululajikohtaisessa tuloslaskelmassa nämä tiedot saadaan suoraan tuloslaskelmasta, kun taas toimintokohtaisessa tuloslaskelmassa ne joudutaan selvittämään tilinpäätöksen liitetiedoista. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 180 – 181.)

Käyttökateprosentti kertoo yrityksen varsinaisen liiketoiminnan tuloksen suhteen yrityksen liikevaihtoon. Käyttökateprosentilla ei ole yleisesti hyväksyttyä tavoitearvoa, vaan se vaihtelee yrityksen toimialan luonteen mukaan. Käyttökateprosenttia ei siis voi liikevoittoprosentin tavoin juurikaan vertailla eri toimialojen välillä. Samoin myös toimialan sisäistä vertailua vaikeuttaa se, että yritykset joko omistavat itse tuotantovälineensä tai ne on vuokrattu esimerkiksi leasingsopimuksilla. Tällöin tuotantovälineiden erilaiset hankintatavat voivat vaikuttaa käyttökateen suuruuteen. (Yritystutkimusneuvottelukunta 1996, 37.)

Myyntikateprosentti

$$\text{Myyntikateprosentti} = \frac{\text{Myyntikate}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$$

Myyntikate saadaan selville tuloslaskelmasta vähentämällä liikevaihdosta ja muista liiketoiminnan tuotoista muuttuvat kulut. Näin saatu myyntikate on varsin käytetty kannattavuuden tunnusluku, joka kertoo kuinka paljon liikevaihdosta on jäänyt jäljelle kiinteiden kulujen, poistojen, korkojen ja verojen kattamiseen sekä voittoon. Myyntikate soveltuu hyvin saman toimialan yritysten vertailuun sekä yksittäisen yrityksen kehityksen seuraamiseen, mutta eri toimialoilla toimivien yritysten myyntikatetta tai myyntikateprosenttia ei tule vertailla keskenään alojen erilaisen liiketoiminnallisen luonteen takia. Samoin kuin käyttökateprosentissa, myöskään myyntikateprosentissa ei ole annettu yleispäteviä ohjearvoja vaan jokainen yritys määrittää oman tavoitetasonsa riippuen kiinteiden kulujen, poistojen vieraan pääoman kulujen mukaan. (Yritystutkimusneuvottelukunta 1996, 36 – 37.)

Rahoitustulosprosentti

$$\text{Rahoitustulosprosentti} = \frac{\text{Rahoitustulos}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$$

Mikäli yritys ei ole oikaistussa tuloslaskelmassaan esittänyt rahoitustulosta, saadaan se selville lisäämällä käyttökatteeseen osinko- ja rahoitustuotot sekä vähentämällä siitä rahoituskulut ja tilikaudella maksetut verot. Rahoitustuloksen suuruuteen vaikuttaa pääasiallisesti yrityksen toiminnallisen kannattavuuden lisäksi tilanne rahoitusmarkkinoilla. Tässä tapauksessa rahoitusmarkkinoiden korkotaso sekä valuuttakursseihin liittyvät riskitekijät. (Yritystutkimusneuvottelukunta 1996, 38.)

Rahoitustuloksen tavoitteena on kuvata yrityksen taloudellista kykyä selviytyä vieraan pääoman lyhennyksistä, koroista, käyttöpääoman lisäyksestä sekä investoinneista käyttäen varsinaisen liiketoiminnan tuottoja. Rahoitustulosprosentille ei ole olemassa varsinaisia ohjearvoja, mutta ainakin lyhyellä tähtäimellä pelkän rahoitustuloksen tyydyttävänä tasona voidaan pitää nollan ylittäviä arvoja. (Yritystutkimusneuvottelukunta 1996, 38.)

Nettotulosprosentti

$$\text{Nettotulosprosentti} = \frac{\text{Nettotulos}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$$

Nettotulos voidaan määritellä katteeksi, jossa yrityksen kaikki säännölliset tulot ja kulut on otettu huomioon. Nettotuloksen riittävyys sekä vähimmäistaso määräytyvät jokaisessa yrityksessä yksilöllisesti riippuen esimerkiksi yrityksen voitonjakotavoiteista. Perussääntönä voidaan kuitenkin pitää sitä, että yrityksen kumulatiivisen nettotuloksen tulee olla positiivinen, jotta toimintaa voidaan pitää kannattavana. Nettotulosprosentti ja sen taso riippuvat myös täysin yrityksen asettamista tavoitteistaan nettotuloksen ja liikevaihdon suhteesta. (Yritystutkimusneuvottelukunta 1996, 39.)

Pääoman tuottoprosentti

$$\text{Pääoman tuottoprosentti} = \frac{\text{Voitto}}{\text{Vieras ja oma pääoma}} \times 100$$

Pääoman tuottoprosentilla pyritään kuvaamaan sitä vuosikorkoa, jonka yritys ansaitsee siihen sijoitetulle pääomalleen. Se saadaan laskettua jakamalla tilikauden tulos käytössä olleella pääomalla. Pääoman tuottoprosentti kuvaa liiketoiminnan avulla saatua vuosittaista korkoa pääomalle, joten mikäli yrityksen tilikausi poikkeaa normaalista 12 kuukaudesta, tulee yrityksen tulos muuttua vastaamaan normaalia. Koska pääoman tuottoprosenttia tarkastellaan eri sidosryhmien näkökulmasta, vaihtelee myös tuoton käsite. Jokaisen näkökulman kohdalla tulisi käyttää sitä tuottoa, joka kuuluu asianomaiselle sidosryhmälle, esimerkiksi voittoa, voiton ja rahoituskulujen tai voiton, rahoituskulujen ja välittömien verojen yhteismäärää. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 184 – 185.)

Oman pääoman tuottoprosentti

$$\text{Oman pääoman tuottoprosentti} = \frac{\text{Voitto}}{\text{Koko oma pääoma}} \times 100$$

Oman pääoman tuotto prosentti tarkastelee yrityksen kannattavuutta erityisesti yrityksen omistajien eli oman pääoman sijoittajien kannalta. Laskukaavassa tilikauden tuloon lisätään satunnaiset kulut ja vähennetään tuloslaskelmasta löytyvä poistoero ja vapaaehtoisten varausten muutos. Jakajana oleva koko oma pääoma saadaan laskettua lisäämällä omaan pääomaan verovelan määrällä vähennetyt tilinpäätössiirrot. Samoin kuin pääoman tuotto prosentissa, oman pääoman tuotto prosentissa tilikauden voitto tulee muuttua vastaamaan 12 kuukauden tilikautta, mikäli se poikkeaa normaalista. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 185 – 186.)

Kun tulkitaan oman pääoman tuotto prosentti, on yleisenä tapana verrata sitä muiden vaihtoehtoisten sijoituskohteiden tuottoihin. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 185). Oman pääoman tuotto prosentille on myös annettu yleiset toimialasta riippumattomat ohje arvot, joihin yritysten tulisi pyrkiä:

- hyvä > 20 %
- tyydyttävä 10 – 20 %
- heikko < 10 % (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 116.)

Sijoitetun pääoman tuotto prosentti

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto prosentti} = \frac{\text{Liiketulos} + \text{Rahoitustuotot}}{\text{Sijoitettu pääoma}} \times 100$$

Sijoitetun oman pääoman laskukaavassa jakajana toimiva sijoitettu pääoma saadaan laskettua, kun kokonaispääomasta vähennetään korottomat eli operatiiviset velat. Tässä tapauksessa sijoitetulla pääomalla viitataan siihen pääomaan, jonka rahoituslaitokset ja yrityksen omistajat ovat yritykseen sijoittaneet. Toinen tapa laskea sijoitettu pääoma on vähentää taseen loppusummasta korottomat velat. Molemmilla tavoilla päästään samaan lopputulokseen. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 114.)

Erityisesti sijoittajat ovat kiinnostuneita sijoitetun pääoman tuotto prosentista, sillä sen avulla he voivat tehdä arvioita siitä, kuinka kannattavaa on sijoittaa rahojaan johonkin tiettyyn yritykseen. Sijoitetun pääoman tuotto prosenttin ohje arvot on johdettu melko suoraan muiden pitkäaikaisten sijoitusten tuotto-odotuksista:

- hyvä > 15 %
- tyydyttävä 5 – 15 %
- heikko < 5 % (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 114.)

Sidotun pääoman tuotto prosentti

$$\text{Sidotun pääoman tuotto prosentti} = \frac{\text{Liiketulos}}{\text{Sijoitettu pääoma}} \times 100$$

Sidotun pääoman tuotto prosentti on erityisesti yrityksen johdon käyttämä työväline. Sidotulla pääomalla tarkoitetaan sitä pääoman määrää, jonka avulla on saatu aikaan liiketoiminnan tuotot. Sidotulla pääomalla yritys rahoittaa käytännössä kahta eri omaisuuslajia: pysyviä vastaavia eli investointeja sekä käyttöpääomaa eli vaihtomaisuutta ja lyhytaikaisia saamisia vähennettynä lyhytaikaisilla korottomilla veloilla. Jos taas tarkastellaan sidottua pääomaa taseen pääomapuolelta, tarkoitetaan sillä omaa pääomaa ja korollista nettovelkaa, josta on vähennetty yrityksen rahoitusvarat. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 115.)

Ohjearvoina sidotun pääoman tuotto prosentille pidetään samoja, kuin sijoitetun pääoman tuotto prosentille:

- hyvä > 15 %
- tyydyttävä 5 – 15 %
- heikko < 5 % (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 115.)

3.2 Maksuvalmius

Maksuvalmiudella eli likviditeetillä tarkoitetaan yrityksen kykyä selviytyä lyhytaikaisista maksusitoumuksistaan. Toisin sanoen likviditeetillä kuvataan yrityksen lyhyen aikavälin rahoituksen riittävyyttä ja sitä, kuinka paljon sillä on käytettävissään nopeasti käteiseksi muutettavia likvidejä varoja. (Kallunki ym. 2003, 82.)

Mikäli yrityksen maksuvalmius on hyvällä tasolla, sillä on koko ajan tarpeeksi kassareserviä tai muita nopeasti käteiseksi muutettavia varoja, joilla se pystyy hoitamaan maksuvelvoitteensa. Tällöin yrityksen ei tarvitse turvautua yleensä melko kalliiksi

tulevaan lyhytaikaiseen rahoitukseen. Jos taas yrityksellä on vaikeuksia maksuvalmiutensa kanssa, sille tulee ylimääräisiä kuluja juuri esimerkiksi shekkitilien koroista tai laskujen eräpäivien ylityksestä aiheutuvista viivästyskoroista. Ei voida kuitenkaan sanoa maksuvalmiuden olevan itseisarvo: liian suuri maksuvalmius johtaa yleensä siihen, että yrityksen pankkitileillä seisotetaan turhaan paljon rahaa, joka muualle sijoitettuna voisi tuottaa huomattavan paljon enemmän tuloja yritykselle. (Kallunki ym. 2003, 82.)

3.2.1 Likviditeetti ja likvidit varat

Likvideillä varoilla tarkoitetaan maksuvalmiuden yhteydessä puhuttaessa käteistä rahaa ja sellaisia varoja, joiden muuttaminen käteiseksi on nopeaa, riskitöntä, eikä siitä aiheudu korkeita kustannuksia yritykselle. Likvidit varat voi kuitenkin käsittää monella eri tavalla, riippuen siitä, mistä näkökulmasta asiaa tarkastellaan. Kaikkein selvimpiä likvidejä varoja ovat käteinen raha yrityksen pankkitileillä ja muut lyhytaikaiset sijoitukset, kuten korkorahastosijoitukset. Tällaisia rahaeriä kutsutaan yleisesti rahoitusvaroiksi. Kun näihin rahoituseriin lisätään yrityksen lyhytaikaiset saamiset, saadaan selville yrityksen rahoitusomaisuus. Rahoitusomaisuudessa ja erityisesti rahoitusvaroissa saattaa kuitenkin esiintyä eriä, joiden ei ajatella olevan täysin likvidejä. Tällaisia ovat esimerkiksi jotkin osakesijoitukset tai määräaikaistalletukset, joiden muuttaminen käteiseksi ei ole yritykselle kannattavaa muun muassa suhteettoman korkeiden kustannusten vuoksi. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 129.)

Laajemmin ajateltuna likvideihin varoihin voidaan laskea myös yrityksen vaihto-omaisuus. Vaihto-omaisuus käsittää sellaiset yrityksen varat, jotka on tarkoitettu luovutettaviksi asiakkaalle joko sellaisenaan tai jalostettuna. Kun vaihto-omaisuus saadaan jalostettua ja myytyä asiakkaalle, muuttuu se yrityksen kassavaroiksi. Yrityksen toiminnan kannalta onkin elintärkeää, että vaihto-omaisuus saadaan muutettua kassavaroiksi, sillä sen pitää jatkuvasti hankkia myydyin vaihto-omaisuuden tilalle uutta myytävää. Jos tämä ei onnistu, yritys ei pysty jatkamaan liiketoimintaansa normaalisti. Useimmiten maksuvalmiuden tunnuslukuja laskettaessa vaihto-omaisuutta ei kuitenkaan lasketa mukaan, sillä sen voidaan sanoa olevan luonteeltaan melko pysyvää, eikä näin nopeasti ja vaivattomasti muutettavissa käteisiksi varoiksi. (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 130.)

3.2.2 Dynaaminen ja staattinen maksuvalmius

Dynaamisella maksuvalmiudella tarkoitetaan yksinkertaistettuna sitä, miten hyvin yritys pystyy tulorahoituksellaan selviytymään maksuvelvoitteistaan, ilman, että se joutuu turvautumaan ulkopuoliseen rahoitukseen, esimerkiksi lyhytaikaisiin lainoihin. Mitä paremmin yritys selviää näistä velvoitteistaan, sen paremmaksi katsotaan maksuvalmius dynaamisesta näkökulmasta. Tarkastellessa dynaamista maksuvalmiutta keskitytään yleensä liiketoiminnan juokseviin kassavirtoihin eli tilille saatuihin maksuihin ja sieltä lähteviin maksuihin. Tämän vuoksi dynaamista maksuvalmiutta voidaan kutsua myös tulorahoituksen riittävyudeksi, joka usein onkin yksi tärkeimpiä yrityksen toimintaedellytyksiä. Hyvä dynaaminen maksuvalmius liittyykin yleensä suoraan myös hyvään kannattavuuteen ja vakavaraisuuteen. (Laitinen & Luotonen 1996, 47 – 48.)

Staattinen maksuvalmius, toiselta nimeltään rahoituspuskuri, kuvaa sitä, miten hyvin yrityksen nopeasti rahaksi muutettava likvidi omaisuus riittää kattamaan yrityksen lyhyellä tähtämellä erääntyvät vieraan pääoman erät ja ostovelat. Staattisen maksuvalmiuden nimitys juontaa juurensa siitä, että se perustuu melko pitkälle niin sanottuihin seisoviin omaisuuseriin. Mitä enemmän yrityksellä on likvidiä omaisuutta suhteessa lyhytaikaisiin velkoihin, sitä paremmaksi voidaan staattinen maksuvalmius katsoa. (Laitinen & Luotonen 1996, 48.)

Staattinen maksuvalmius eli rahoituspuskuri on tärkeä toimintaedellytys yritykselle, sillä sitä voidaan hyödyntää äkillisissä rahoitus- tai investointitarpeissa. Samoin rahoituspuskuria tarvitaan, mikäli yrityksen toiminnassa ja kassavirrassa tapahtuu äkillisiä muutoksia. Tällöin pystytään välttämään erilaiset maksuvalmiusongelmat yrityksessä. Puskuria ei tule kuitenkaan pitää liian suurena, sillä se tarkoittaa käytännössä rahojen seisottamista heikosti tuottavassa tai jopa täysin tuottamattomassa käytössä. Tarvittava rahoituspuskurin suuruus riippuu täysin yrityksestä ja erityisesti sen tulorahoituksen tasosta. (Laitinen & Luotonen 1996, 48.)

3.2.3 Maksuvalmiuden parantaminen

Yrityksen päivittäisen liiketoiminnan kannalta on elintärkeää, että sen maksuvalmius on hyvällä tasolla, sillä sen tulee jatkuvasti selviytyä maksuvelvoitteistaan jatkaakseen

toimintaansa. Mutta mitä keinoja yrityksellä on parantaa huonoa maksuvalmiuttaan? (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 200.)

Yksi tärkeimpiä maksuvalmiuden parannuskeinoja yrityksessä on uuden rahanlähteen synnyttäminen. Käytännössä tämä tarkoittaa esimerkiksi uuden lyhytaikaisen velan ottamista rahoituslaitoksilta. Yrityksen tulisi kuitenkin käyttää tätä keinoa varoen, sillä uudet lyhytaikaiset velat eivät luultavasti auta yritystä kuin hetken ajan eli selviytymään tämän hetken erääntyneistä saatavistaan. Tulevaisuudessa yritys saattaa joutua ongelmiin kyseisten lyhytaikaisten velkojen kanssa, mikäli maksuvalmiutta ei saada muuten parannettua. Uusia rahanlähteitä voidaan synnyttää myös yrityksen sisältä parantamalla varojen kaikenpuolista hallintaa sekä alentamalla liikepääoman ja muun pääoman sitoutumista. Lyhyen aikavälin toimenpiteenä melko käytännöllinen on myös varaston pienentäminen. Tällöin yritys vapauttaa varastoonsa sitoutunutta mahdollista ylimääräistä pääomaa, jota voidaan käyttää yrityksen maksuvalmiuden parantamiseen. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 200 – 201.)

Yritys voi myöskin yrittää jouduttaa odotettavissa olevia kassatulojaan. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi lupaamalla asiakkaille alennuksia, mikäli he maksavat laskunsa sovitun eräpäivää aikaisemmin tai toisaalta yritys voi myydä myyntisaamisensa rahoitusyhtiölle, jolloin raha saadaan nopeasti yrityksen käyttöön. Mikäli kassatuloja ei ole mahdollista jouduttaa, joutuu yritys usein päinvastaisesti viivästyttämään omia maksujaan velkojilleen. Tämä tapahtuu muun muassa luopumalla käteisalennuksesta ja maksamalla laskut vasta eräpäivänä tai jopa niinkin radikaalisti, että yritys viivästyttää esimerkiksi luottojensa maksua yli eräpäivän ja sitoutuu maksamaan eräpäivän ylityksestä aiheutuvat viivästyskorot. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 200 – 201.)

Viimeisin ja radikaalein keino maksuvalmiuden parantamiseen on rahankäytöstä luopuminen kokonaan tai osittain. Lyhyellä aikavälillä tämä tulee harvoin kysymykseen, sillä yrityksen tulee jatkuvasti hoitaa juoksevat maksuvelvoitteensa ja hankkia esimerkiksi raaka-aineita, joista valmistaa myytäviä tavaroita. Pitkällä aikavälillä katsottuna huonon maksuvalmiuden tilanteessa voi olla hyvinkin kannattavaa luopua suurista investoinneista sekä niiden aiheuttamista kassamenoista ja – tuloista. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 200.)

3.2.4 Maksuvalmiuden tunnusluvut

Current ratio

$$\text{Current ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus} + \text{Vaihto-omaisuus}}{\text{Lyhytaikaiset velat}}$$

Current ratiota käytetään yleisesti yrityksissä mittaamaan yrityksen maksuvalmiutta sekä lyhytaikaisten velkojen maksukykyä. Current ration voidaan ilmaista olevan myös nettokäyttöpääoma suhdannelukumuodossa, mutta vakiintuneen käytännön mukaisesti current ratiota pidetään luotettavampana kuin pelkkää nettokäyttöpääomaa, juuri suhdannelukumuotonsa ansiosta. Tämä johtuu siitä, että kahdella eri yrityksellä voi olla täysin sama nettokäyttöpääoma, vaikka todellisuudessa niiden current ratio – arvot eroavat täysin toisistaan. Suhdannelukumuodosta johtuen current ratioon liittyy kuitenkin myös ongelmia. Suurin näistä on se, että mikäli yrityksen rahoitus- ja vaihto-omaisuus sekä lyhytaikaiset velat lisääntyvät tai vähenevät euromääräisesti saman verran, saattaa current ration arvo kuitenkin muuttua merkittävästi. Usein todellisuudessa yrityksen likviditeetti ei kuitenkaan ole juurikaan muuttunut suuntaan tai toiseen. (Niskanen & Niskanen 2003, 118–119.)

Yritystutkimusneuvottelukunta on ohjeistuksessaan antanut current ratiolle viitteelliset ohjearvot, jotka eivät ole sidoksissa yrityksen kokoon tai toimialaan:

- hyvä > 2
- tyydyttävä 1 – 2
- heikko < 1 (Niskanen & Niskanen 2003, 119.)

Quick ratio

$$\text{Quick ratio} = \frac{\text{Rahoitusomaisuus}}{\text{Lyhytaikaiset velat}}$$

Quick ratiota käytetään aikaisemmin esiteltyä current ratiota lyhyempiaikaisen maksuvalmiuden tilaa kuvaamaan. Joissain yhteyksissä siitä käytetään myös nimitystä ”acid test”. Sillä pyritään kuvaamaan yrityksen maksuvalmiutta melko paljon anka-

rammin kuin current ratiossa, koska tunnusluvun laskukaavasta on eliminoitu usein vaikeasti ja hitaasti rahaksi realisoitavissa oleva varaston arvo pois. (Niskanen & Niskanen 2003, 120.) Tällöin kaavassa verrataan ainoastaan rahoitusomaisuuden suhdetta lyhytaikaisiin velkoihin. Mikäli rahoitusomaisuus riittää kattamaan lyhytaikaiset velat, voidaan maksuvalmiuden sanoa olevan tästä näkökulmasta katsottuna hyvällä tasolla. Toisaalta, mitä vähemmän yrityksellä on rahoitusomaisuutta lyhytaikaisiin velkoihin nähden, sitä kriittisemmältä yrityksen tilanne maksuvalmiuden kannalta näyttää. (Leppiniemi & Kykkänen 2005, 128.)

Yritystutkimusneuvottelukunta on ohjeistuksessaan antanut quick ratiolle viitteelliset ohjearvot, jotka eivät ole sidoksissa yrityksen kokoon tai toimialaan:

- hyvä > 1
- tyydyttävä 0,5 – 1
- heikko < 0,5 (Niskanen & Niskanen 2003, 120.)

Nettokäyttöpääomaprocentti

$$\text{Nettokäyttöpääomaprocentti} = \frac{\text{Nettokäyttöpääoma}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$$

Kolmas maksuvalmiuden tilanteesta yrityksessä kertova tunnusluku on nettokäyttöpääomaprocentti (englanniksi working capital to sales ratio). Tunnusluvun tarkoituksena on verrata nettokäyttöpääomaa yrityksen tilikauden liikevaihtoon. Kaavassa tarvittava nettokäyttöpääoma saadaan laskettua, kun yrityksen vaihto- ja rahoitusomaisuudesta vähennetään lyhytaikaiset velat. Eli toisin sanoen nettokäyttöpääoma kertoo, kuinka suuri osa yrityksen käyttöpääomasta rahoitetaan omalla pääomalla ja pitkäaikaisella vieraalla pääomalla. Nettokäyttöpääomaprocentti on parhaimmillaan kuvaamaan maksuvalmiutta silloin, kun sillä kuvataan likviditeetin kehitystä suhteessa yrityksen liikevaihdon kehitykseen usean vuoden ajalta. (Niskanen & Niskanen 2003, 121.)

Myyntisaamisten kiertoaika

$$\text{Myyntisaamisten kiertoaika} = \frac{\text{Myyntisaamiset}}{\text{Liikevaihto}} \times 365$$

Asiakkaan ostaessa tuotteita tai palveluja yritykseltä, se saa yleensä tietyn maksuajan. Tuotteen tai palvelun luovutuksesta asiakkaalle kuluvaan ajan siihen, kun tuotteesta tai palvelusta saadaan maksu, myyntituotot ovat myyntisaamisia. Myyntisaamisten kiertoaika kuvaa keskimäärin kuinka monen vuorokauden kuluessa tuotteesta tai palvelusta saadaan suoritus yrityksen kassaan. Tunnusluvun arvoja tulkittaessa tulee kuitenkin muistaa, että myyntisaamiset sisältävät usein eriä jotka eivät ole osa liikevaihtoa. Tällaisia ovat esimerkiksi arvonlisävero sekä käyttöomaisuuden myynti. Tämän vuoksi myyntisaamisten kiertoaajat ovat todellisuudessa hieman lyhyempiä kuin tunnusluvun antama arvo. Yrityksellä on useita keinoja lyhentää myyntisaamisten kiertoaikaa, mikäli se koetaan liian pitkäksi. Yritys voi esimerkiksi lisätä käteismyyntinsä osuutta, jolloin päästään eroon pitkistä maksuajoista. Samalla se voi myös kiristää luottoasiakkaitensa maksuehtoja, tehostaa perintätoimenpiteitä tai vaihtoehtoisesti myydä myyntisaamisensa kokonaan erilaisille factoring-yhtiöille. (Kallunki ym. 2003, 86–87.)

Ostovelkojen kiertoaika

$$\text{Ostovelkojen kiertoaika} = \frac{\text{Ostovelat} + \text{Sisäiset ostovelat}}{\text{Aine- ja tarvikeostot}} \times 365$$

Samalla tavoin kuin yritys myöntää asiakkailleen maksuaikaa, saa yritys myös maksuaikaa omille ostoilleen. Ostovelkojen kiertoaajalla pyritään kuvaamaan, kuinka monta vuorokautta kuluu, ennen kuin yritys maksaa ostovelkansa velkojilleen. Ostovelkojen kiertoaikaa laskettaessa on tärkeää varmistaa, että taseesta löytyvät ostovelat liittyvät kokonaisuudessaan aine- ja tarvikeostoihin. Tunnuslukua tulkittaessa on tavallista verrata sen arvoa ostolaskujen maksuehdoista löytyvään normaaliin maksuaikaan. Mikäli yrityksen maksuvalmius on hyvällä tasolla, se pystyy hyödyntämään nopeasta maksuajasta koituvat edulliset maksuehdot. Kuitenkin toisaalta, mikäli yritys lykkää ostovelkojensa maksua, tulee se yritykselle yleensä todella kalliiksi, sillä tällä tavoin hankitun rahoituksen korko on erittäin korkea. Normaalista pidempi ostovelkojen kiertoaika onkin yleensä selkeä merkki ongelmista yrityksen maksuvalmiudessa. (Kallunki ym. 2003, 87.)

3.3 Vakavaraisuus

Yrityksen vakavaraisuus kertoo yksinkertaistettuna yrityksen kyvystä suoriutua sitoumuksistaan pitkällä aikavälillä. Käytännössä vakavaraisuudella ja vakavaraisuuden tunnusluvuilla pyritään kuvaamaan yrityksen pääomarakennetta eli sitä, millainen on sen oman ja vieraan pääoman suhde toisiinsa nähden. (Niskanen & Niskanen 2003, 130.)

Hyvä vakavaraisuus- ja omavaraisuusaste merkitsee käytännössä yritykselle pientä rahoitusriskiä, kun taas huono vakavaraisuus kasvattaa rahoitusriskiä huomattavasti. Tästä syystä voidaan sanoa vakavaraisuuden tunnuslukujen olevan myös rahoitusriskin mittareita. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 212.) Asia ei kuitenkaan aina ole näin yksinkertainen, sillä vakavaraisuuden tunnuslukuja arvioitaessa tulee muistaa, että velkaantumisesta on yritykselle myös etuja. Esimerkiksi vieraan pääoman tuottovaatimukset ovat yleensä oman pääoman tuottovaatimuksia selvästi pienempiä. Samoin yritys pystyy hyödyntämään vieraan pääoman koroista aiheutuvat korkomenot suoraan verotuksessaan. Velkaantumisen positiivisia puolia on myös niin sanottu vipuvaikutus, jonka ansiosta yrityksen odotettu osakekohtainen tuotto kasvaa velkaantumisasteen noustessa. Samalla tulee kuitenkin pitää mielessä velkaantumisesta automaattisesti kasvava rahoitusriski. (Niskanen & Niskanen 2003, 130.)

Yrityksen vakavaraisuuden arviointiin liittyy useita erilaisia ongelmia. Tilinpäätöstiedoissa ei yleensä anneta suoraan tietoa yrityksen velkaantumismahdollisuuksista, kuten esimerkiksi käyttämättä olevista vakuuksista. Tämän vuoksi joudutaan tekemään erilaisia päätelmiä muun muassa taseen liitetiedoista sekä vakavaraisuuden tunnusluvuista. Joissakin yrityksissä tosin saatetaan tilinpäätöstietojen yhteydessä antaa selvityksiä velkaantumismahdollisuuksista, joskin tämä on melko harvinaista. Toinen ongelma vakavaraisuuden arvioinnissa liittyy yrityksen varallisuuteen ja sen todennäköisen luovutushinnan arvioimiseen. Usein taseen liitetiedoista löytyvät tiedot ainakin yrityksen arvopapereista, panttauksista ja vastuusitoumuksista. Ongelmana näissäkin varallisuuserissä on niiden arvo, jota useinkaan ei ole kirjanpitoasetusten vaatimuksista huolimatta ilmoitettu siinä määrin kuin oikean ja riittävän kuvan saaminen edellyttäisi. (Leppiniemi & Leppiniemi 2000, 213–214.)

3.3.1 Staattinen ja dynaaminen vakavaraisuus

Staattinen vakavaraisuus eli oman pääoman puskuri perustuu pitkälti samoihin seikkoihin kuin staattinen maksuvalmius, eli yrityksen varantoihin. Staattista vakavaraisuutta arvioitaessa pyritään kiinnittämään huomiota siihen, miten hyvin yrityksen oma pääoma ja omaisuus vastaavat yrityksen vierasta pääomaa. Mitä suurempi yrityksen omaisuuden arvo on vieraan pääoman määrään nähden, sitä parempana voidaan staattista vakavaraisuutta pitää. Toisin sanoen mitä enemmän yrityksen oman pääoman määrä ylittää vieraan pääoman määrän, sitä suurempi puskuri yrityksellä on käytössään mahdollisia tulevia tappioita varten. (Laitinen & Luotonen 1996, 49–50.)

Staattinen vakavaraisuus on erityisen tärkeä oman ja vieraan pääoman sijoittajien näkökulmasta katsottuna. Mikäli yritys lopettaa toimintansa esimerkiksi konkurssin johdosta, riippuu sijoittajien jako-osuus konkurssipesästä juuri siitä, miten hyvin yrityksen oma pääoma vastaa vieraan pääoman sijoituksia. Tästä johtuen staattinen vakavaraisuus rinnastetaan usein rahoitusriskin käsitteeseen yrityksessä. Rahoitusriskin kohtuullisena pitäminen on yritykselle tärkeä tavoite, koska siitä saattaa usein riippua vieraan pääomanehtojen sijoitusten saanti yritykseen. (Laitinen & Luotonen 1996, 49–50.)

Dynaamisella vakavaraisuudella pyritään vastaamaan kysymykseen siitä, miten hyvin yritys pystyy selviytymään tulorahoituksensa avulla vieraan pääoman maksuvelvoitteista eli lyhennyksistä ja koroista. Mitä paremmin yritys selviytyy vieraan pääoman maksuvelvoitteistaan, sitä paremmaksi dynaaminen vakavaraisuus katsotaan. Mikäli yrityksen tulorahoitus on hyvällä tasolla, ei edes korkea velkaantumisaste estä yrityksen kannattavaa toimintaa, sillä yritys pystyy hyvän tulorahoituksensa turvin selviytymään helposti koroista ja lyhennyksistä. Ongelmana korkeassa velkaantumisasteessa on kuitenkin yrityksen täydellinen riippuvuus tulorahoituksen tasosta. Mikäli tulorahoituksessa ilmenee häiriöitä, suuret velat saattavat kaataa yrityksen varsin nopeasti. Tästä syystä dynaaminen vakavaraisuus samaistetaan usein liikeriskin käsitteeseen. (Laitinen & Luotonen 1996, 50.)

3.3.2 Vakavaraisuuden tunnusluvut

Omavaraisuusaste

$$\text{Omavaraisuusaste} = \frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{Saadut ennakot}} \times 100$$

Omavaraisuusaste (englanniksi equity to assets) lasketaan suhteuttamalla yrityksen oma pääoma taseen loppusummaan. Ennen tätä on kuitenkin taseen loppusummasta vähennetty sellaiset saadut ennakot, joihin esimerkiksi liittyvä keskeneräinen työ tai projekti sisältyy jo yrityksen vaihto-omaisuuteen. (Niskanen & Niskanen 2003, 131.) Omavaraisuusasteella pyritään mittaamaan sitä, missä määrin yrityksen taseesta löytyvät varat on rahoitettu yrityksen omalla pääomalla. Omavaraisuusasteen tavoitearvot riippuvat pitkälti yrityksen luonteesta ja toimialasta, mutta ohjearvoina voidaan pitää seuraavia:

- hyvä > 40 %
- tyydyttävä 20 – 40 %
- heikko < 20 % (Salmi & Rekola-Nieminen 2004, 124.)

Suhteellinen velkaantuneisuus

$$\text{Suhteellinen velkaantuneisuus} = \frac{\text{Taseen velat} - \text{Ennakot}}{\text{Liikevaihto}} \times 100$$

Suhteellista velkaantuneisuutta laskettaessa yrityksen velat eli vieras pääoma suhteutetaan tilikauden liikevaihtoon. Suhteellisen velkaantuneisuuden tunnuslukuja vertailtaessa tulee muistaa, että vertailu antaa oikean tuloksen vain silloin, kun vertaillaan samaa toimialaa edustavia yrityksiä keskenään. Tämä johtuu siitä, että eri toimialoilla yritysten kustannus- ja taserakenteet saattavat poiketa merkittävästi toisistaan. Samoin myös tarvittava vieraan pääoman määrä vaihtelee voimakkaasti eri alojen välillä, esimerkiksi joillakin aloilla yritys tarvitsee suuria investointeja ja suurta vieraan pääoman määrää kerryttääkseen tietyn liikevaihdon. Tästä syystä suhteelliselle velkaan-

tuneisuudelle ei ole mahdollista antaa joka yritykseen sopivia ohjearvoja, vaan tavoitearvot tulee asettaa yrityksen toimialan ja toiminnan luonteen perusteella. (Niskanen & Niskanen 2003, 132.)

Gearing

$$\text{Gearingprosentti} = \frac{\text{Korollinen vieras pääoma} - \text{Rahat ja arvopaperit}}{\text{Oma pääoma}} \times 100$$

Gearingprosenttia käytetään oudosta nimestään huolimatta tänä päivänä melko paljon yrityksen vakavaraisuutta mittaamaan, tärkein syy tähän on kirjanpitolausakunnan uusi suositus sen ilmoittamisesta. Gearingprosenttia laskettaessa korollisesta vieraasta pääomasta vähennetään yrityksen likvidit rahavarat. Näin laskettu summa suhteutetaan taseen omaan pääomaan. Tällä tavoin laskettu gearingprosentti tarkastelee yrityksen vieraan pääoman suhdetta omaan pääomaan hypoteettisessa tilanteessa, jossa yritys olisi ensin käyttänyt kaikki likvidit varansa vieraan pääoman lyhennyksiin. Todellisessa elämässä edellä mainittu tilanne ei kuitenkaan olisi mahdollinen, sillä yritys ei pysty jatkamaan liiketoimintaansa ilman likvidejä varoja. Samoin kuin suhteellisen velkaantuneisuuden tilanteessa, gearingprosentille ei ole annettu ohjearvoja, vaan tunnusluvun arvo riippuu täysin siitä, millaisia tavoitteita yritys itse on luvulle antanut. (Niskanen & Niskanen 2003, 133.)

4 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

4.1 Laadullinen tutkimus

Laadullista (kvalitatiivista) tutkimusta on luonnehdittu muun muassa sarjaksi päätöksentekotilanteita (Aaltola & Valli 2001, 69) tai arvoituksen ratkaisemiseksi johtolankojen perusteella kuten salapoliisikertomuksissa (Alasuutari 1999, 32). Laadullisen tutkimuksen määritelmiä on monia johtuen siitä, että se koostuu useista tutkimustraditioista, lähestymistavoista sekä aineistonkeruu ja –analysointitavoista. Siten yhtä ainoaa oikeaa tapaa tehdä laadullista tutkimusta ei ole. (Hirsjärvi 2003, 151–152.)

Laadullista tutkimusta luonnehtivat mm. seuraavat ominaisuudet (Hirsjärvi 2003, 155; Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006):

1. Kokonaisvaltaista tutkimusta, jossa tutkimusaineisto kootaan todellisissa tilanteissa.
2. Hypoteesittomuus eli lähtökohtana ei ole ennakko-oletuksen todentaminen, vaan aineiston monitahoinen ja yksityiskohtainen tarkastelu.
3. Tutkimuskohde valitaan tarkoituksenmukaisesti, ei satunnaisotantaa käyttämällä.
4. Tietoa kerätään pääasiassa tutkijan omin havainnoin tai keskusteluin.
5. Aineistonkeruumenetelmiä ovat esim. haastattelut, havainnointi, elämäkerrat, raportit jne.
6. Tutkija voi tehdä valintoja ja käyttää mielikuvitustaan; aseman subjektiivisuus suhteessa tutkimuskohteeseen.
7. Tutkimussuunnitelma voi muuttua tutkimusprosessin edetessä.
8. Tutkimuskohdetta käsitellään ainutlaatuisena ja analysointi tehdään sen mukaisesti.

Tapaustutkimus

Yksi laadullisen tutkimuksen ”laji” on tapaustutkimus. Tapaustutkimukselle (case study research) on tyypillistä tutkia intensiivisesti yhtä yksittäistä tapausta tai pientä rajattua kokonaisuutta. Tavoitteena on kuvailla tutkimuskohdetta mahdollisimman tarkasti ja totuudenmukaisesti sen luonnollisessa ympäristössä, ei niinkään testata hypoteeseja tai tehdä ennusteita. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Luonteenomaisia määreitä, joilla tapaustutkimusta kuvataan, ovat yksilöllistäminen, kokonaisvaltaisuus, monitieteisyys, luonnollisuus, vuorovaikutus, mukautuvuus ja arvosidonaisuus (Aaltola & Valli 2001, 159).

Tapaustutkimuksessa käytetään usein sekä kvantitatiivisia että kvalitatiivisia menetelmiä ts. tietoja kerätään ja analysoidaan kullekin tapaukselle sopivalla tavalla. Yleisesti ottaen voidaan todeta, että tutkimusongelma ja sen tavoite voivat tapaustutkimuksessa olla melkein ”mitä tahansa”; tavoitteena on ymmärtää tapaus mahdollisimman syvällisesti (Silverman 2005, 126). Tapaustutkimusta hyödynnetään useilla tie-

teenaloilla; mm. kauppatieteissä, oikeustieteissä, sosiologiassa tai psykologiassa. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.)

Tapaustutkimusta kritisoidaan usein sillä perusteella, että siinä käytetty aineisto on usein pieni ja rajattu, ja tutkijan asema suhteessa tutkimuskohteeseen on subjektiivinen. Aaltolan ja Vallin (2001, 159–160) mukaan tapaustutkimuksen tekijän on esitettävä tutkimusprosessinsa mahdollisimman yksityiskohtaisesti ja tarkasti, jolloin tutkimusraportin lukija voi itse arvioida tehtyjen johtopäätösten luotettavuutta. Laadullisen tutkimuksen kohdalla ”lyhyesti sanottuna validiteetissa on kyse siitä, onko tutkimus pätevä; onko se perusteellisesti tehty, ovatko saadut tulokset ja tehdyt päätelmät ’oikeita’” (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006). Validiteetti on siten tutkijan sudentkuoppa: Kuinka tutkija vakuuttaa sekä itsensä että lukijat siitä, että tutkimustulokset perustuvat aidosti aineiston kriittiseen tutkimiseen eikä vain muutamaankin tarkoitushakuiseen esimerkkiin (Silverman 2005, 211).

4.2 Yritys Oy

Yritys Oy on noin 90 000 asukkaan kaupungissa sijaitseva isännöinti- ja tilitoimistopalveluja tarjoava liikeyritys, joka on toiminut alalla lähes 20 vuotta samojen henkilöiden johtamana. Yritys työllistää kokopäiväisesti viisi henkilöä, kolme isännöinnissä ja kaksi tilitoimistossa. Yritys tarjoaa kokonaisvaltaisia isännöinti- sekä tilitoimistopalveluja taloyhtiöille ja erilaisille liikeyrityksille, aina toiminimestä osakeyhtiöön. Asiakkaina Yritys Oy:llä on isännöintipuolella noin 35 taloyhtiötä sekä tilitoimistupuolella noin 60 liikeyritystä.

Yritys Oy on monilla eri muuttujilla mitattuna varsin keskikokoinen yritys isännöintialalla. Isännöintiliiton julkaiseman barometrin (jäsenyritysten talouskysely 2009) mukaan alan yritysten keskimääräinen liikevaihto vuonna 2008 oli 237 000 euroa, henkilöstöä keskimäärin yhdestä neljään sekä hoidettavia taloyhtiötä per isännöitsijä 20 – 25. Yritys Oy:n vastaavat luvut vuodelta 2008 olivat 247 000 euroa, viisi työntekijää sekä noin 18 taloyhtiöasiakasta yhtä isännöitsijää kohden. Näin vertailtaessa voidaan sanoa Yritys Oy:n edustavan melko hyvin keskimääräistä alalla toimivaa yhtiötä.

4.3 Tutkimuksen toteutus

Tämän opinnäytetyön tavoitteena oli luoda kokonaiskuva Yritys Oy:n taloudellisesta tilanteesta ja arvioida sen perusteella yrityksen tulevaisuutta. Työtä voidaan luonnehtia laadulliseksi tapaustutkimukseksi ennen kaikkea sen perusteella, että tutkimuskohde on ainutkertainen yksittäistapaus, jota tutkitaan kokonaisvaltaisesti vailla ennakkoon tiukasti määriteltyjä ennakko-olettamuksia.

TAULUKKO 1. Johdattelu laadulliseen tutkimusprosessiin (Silverman 2005, 305)

Mitä tutkitaan?	Yritys Oy:n taloudellinen kehitys ja sitä selittävät tekijät
Millä menetelmillä aineisto kerätään?	Saadaan Yritys Oy:stä sen tilinpäätöstiedot vuosilta 2004–2008 ja tiedot syötetään Navita-yritysmalliohjelmaan (Teemu Aho Oy). Yritys Oy:n edustajan haastattelu.
Miksi valitaan juuri ao. menetelmä?	Helppokäyttöinen, nopea ja riittävä opinnäytetyön tarpeisiin
Miten aineisto analysoidaan?	Teoriasidonnainen sisällönanalyysi: Eritellään Navitan laskemat tunnusluvut ja valitaan niistä keskeisimmät jatkoanalyysia varten. Valittuja tunnuslukuja peilataan liiketaloustieteen teoriaan (ks. Tilinpäätösanalyysi, luku 3).
Mitkä ovat valitun analysointimenetelmän edut ja rajoitukset?	Tiukahko teoriasidonnaisuus on sekä hyöty että ”haitta”: teorian käsitteet tukevat tutkimuksen viitekehyksen rajausta ja ne yhdessä laskentakaavojen kanssa sitovat työn viitekehukseensä, mutta toisaalta teoriaan nojaava lähestymistapa rajaa tulintoja.

Tutkimusaineiston analyysi ei perustu suoraan liiketaloustieteen teoriaan (ks. Tilinpäätösanalyysi luku 2.2), mutta sitä hyödynnetään työssä etsittäessä tutkimusongelmalle selityksiä tai vahvistusta. Voidaan siis puhua teoriasidonnaisesta tutkimuksesta.

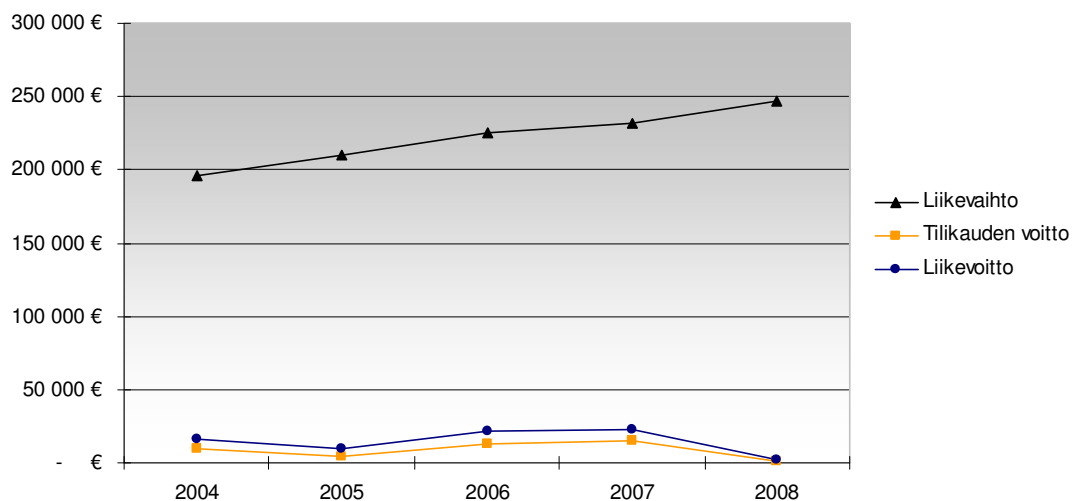
Sille on tyypillistä, että tutkijalla on jokin ennakkokäsitys tutkimuskohteesta ja/tai tutkija on perehtynyt teemaan liittyvään kirjallisuuteen. (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006.) Tutkimusasetelmalle on siten merkityksellistä, että olen työskennellyt Yritys Oy:ssä (subjektiivisuus), ja uskon minulla näin ollen olevan yrityksestä myös ns. hiljaista tietoa. Tutkimuksen käytännön toteutuksessa ja aineiston analysoinnissa on hyödynnetty Silvermanin (2005, 305) laadulliseen tutkimusprosessiin johdattamia kysymyksiä (taulukko 1.).

5 TULOKSET JA TULOSTEN TARKASTELO

Yritys Oy:n taloudellisen tilan kehitystä tarkasteltaessa olen keskittynyt kannattavuutta, maksuvalmiutta sekä vakavaraisuutta kuvaaviin tunnuslukuihin ja niiden kehitykseen. Tässä luvussa pyritään kuvaamaan niistä keskeisimmät ja se, miten ne ovat kehittyneet vuosien 2003 – 2008 aikana.

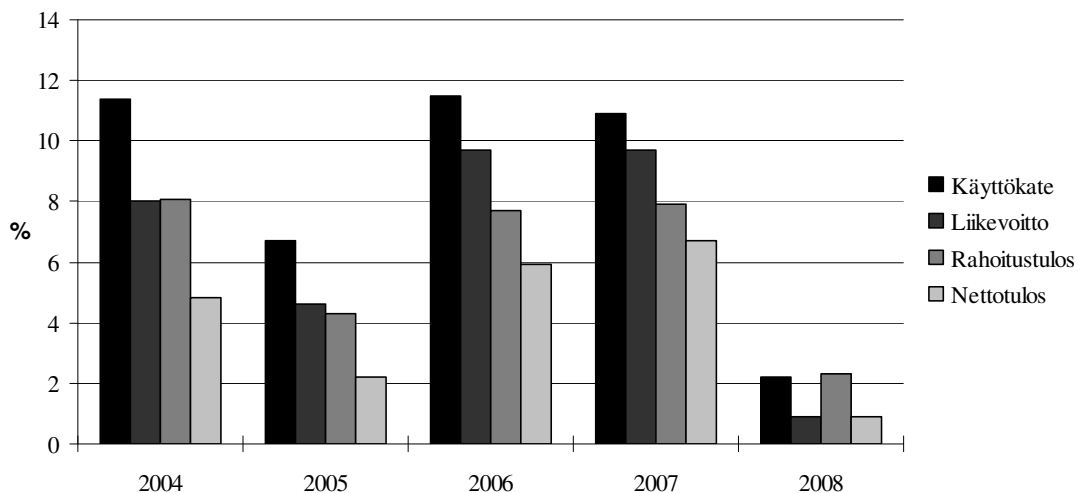
5.1 Kannattavuus

Yritys Oy:n kannattavuutta tarkasteltaessa on yksinkertaisinta aloittaa liikevaihdon kehityksestä ja sen suhteesta liikevoittoon sekä tilikauden voittoon.

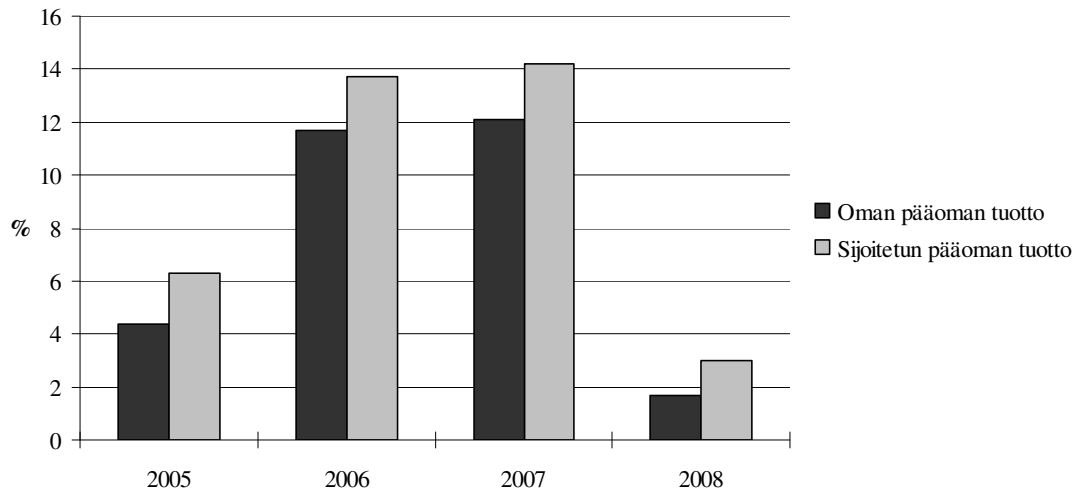
KUVIO 2. Yritys Oy:n liikevaihto, liikevoitto ja tilikauden voitto vuosina 2004 – 2008

Yritys Oy:n liikevaihto on kehittynyt tasaisesti vuodesta 2004 vuoteen 2008 (kuvio 2). Vuoden 2004 tasoon nähden kasvua liikevaihdossa on ollut 26,4 prosenttia. Vuosittainen kasvuprosentti on vaihdellut 3,1 % ja 7,5 % välillä (Liite 16). Kokonaisuutena katsottuna liikevaihdon kasvu on ollut vähintäänkin hyvällä tasolla, vaikkakin liikevoitto sekä tilikauden voitto on jäänyt melko pieneksi. Liikevoiton kehityksessä on ollut näkyvissä selvästi nouseva trendi aina vuoteen 2007 asti, jolloin liikevoitto oli 22 472 euroa (Liite 16). Tämän jälkeen tapahtui kuitenkin selvä notkahdus alaspäin viimeisenä vertailuvuonna, vuonna 2008 liikevoiton ollessa enää 2 102 euroa (Liite 16). Tilikauden voitto noudattelee luonnollisesti samankaltaista kehityssuuntaa liikevoiton kanssa. Tilikauden voitto Yritys Oy:ssä on ollut parhaimmillaan vuonna 2007, jolloin päästiin 15 542 euron voittoon (Liite 16). Seuraavana vuonna tulos romahti liikevoiton tavoin, päätyen osoittamaan ainoastaan 1 202 euron tulosta (Liite 16).

KUVIO 3. Yritys Oy:n kate- ja tulosprosentit vuosina 2004 – 2008

Yritys Oy:n käyttökateprosentti sekä erilaiset tulosprosentit noudattelevat melko samanlaista kehityssuuntaa euromääräisen tuloksen sekä liikevoiton kanssa. Tulosprosentit eivät selvästikään ole nousseet samassa suhteessa liikevaihdon kanssa, mikä johtaa siihen, että tulosprosentteissa nähdään tuttu romahdus viimeisenä vertailuvuonna 2008. Kahtena edellisenä vuotena tulosprosentteja voidaan tosin pitää melko hyvinä, mikäli niitä verrataan viiden vuoden keskimääräisiin tulosprosentteihin.

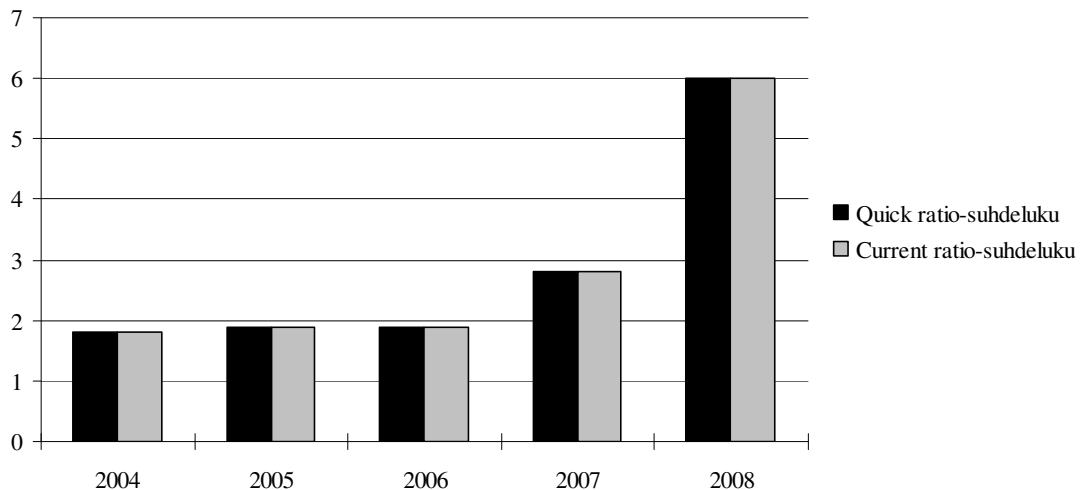

KUVIO 4. Yritys Oy:n pääomien tuotto prosentit vuosina 2005 - 2008

Yritys Oy:n oman pääoman ja sijoitetun pääoman tuotto prosentit ovat vertailuvuosina selvästi toimialasta riippumattomia ohjearvoja alhaisemmalla tasolla. Yleisten ohjearvojen mukaan arvioituna oman pääoman tuotto vaihtelee heikon ja tyydyttävän välillä. Parhaimmalle tasolle päästään vuosina 2006 ja 2007, jolloin oman pääoman tuotto prosentit vaihtelevat hieman alle ja yli 12 prosenttia (Liite 19). Heikoimmat arvot osuvat vuosille 2005 ja 2008. Vuonna 2008 saatua 1,7 prosentin tuottoa omalle pääomalle voidaan pitää todella heikkona, ellei jopa hälyttävän huonona. Sijoitetun pääoman tuotoissa päästään hieman omaa pääomaa parempiin prosentuaalisiin tuottoihin. Vuosina 2006 ja 2007 sijoitetun pääoman tuotto prosentit lähes ylittävät hyvänä pidetyn 15 prosentin rajan jääden siitä kuitenkin vajaan prosenttiyksikön (Liite 19). Samoin kuin oman pääoman tuotto prosentteissa, myös sijoitetun pääoman tuotto jää vuosina 2005 ja 2008 selvästi alhaisemmaksi. Tosin vuoden 2005 tuotto prosentti voidaan luokitella yleisten ohjearvojen mukaan olevan tyydyttävällä tasolla. Vuodelta 2004 tuotto prosentteja ei voitu laskea, sillä niiden laskeminen olisi edellyttänyt vuoden 2003 tilinpäätöstietojen ottamista mukaan vertailuun.

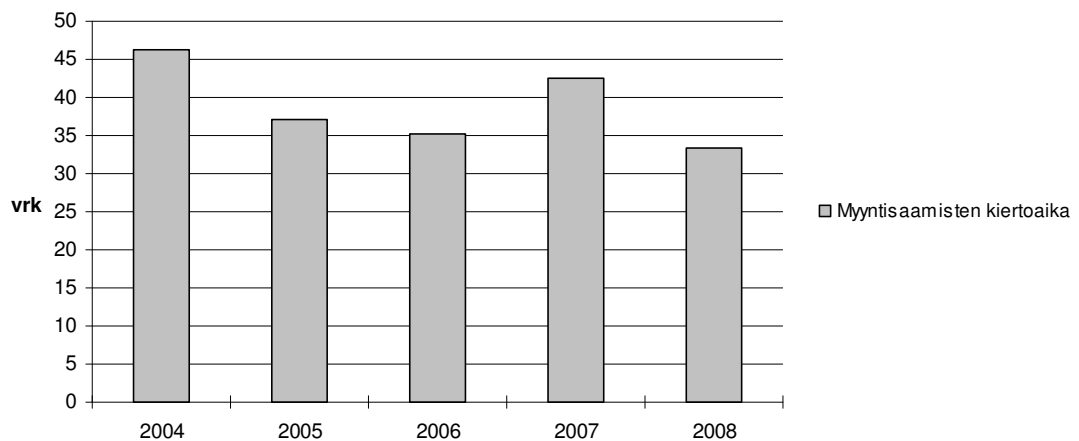
5.2 Maksuvalmius

Tarkasteltaessa Yritys Oy:n taloudellista tilaa maksuvalmiuden ja sen tunnuslukujen näkökulmasta, voidaan yrityksen tilanteen sanoa olevan paljon positiivisempi kuin pelkkää kannattavuutta katsottaessa. Maksuvalmiuden perustunnuslukuihin kuuluvat quick ja current ratio – suhdeluvut ovat olleet koko viiden vuoden vertailuajan erittäin hyvällä tasolla. Kuten taulukosta (Kuvio 5.) nähdään, quick ratio ja current ratio saavat koko vertailuajan täysin samoja arvoja. Tämä johtuu siitä, että Yritys Oy on käytännössä palvelualan yritys, joka ei harrasta tavaran myyntiä eikä sillä ole varastoa. Tällöin sekä quick ration että current ration laskukaavat ovat täysin samat, eikä eroa suhdelukujen välille muodostu.

KUVIO 5. Yritys Oy:n quick ratio ja current ratio

Current ratio on kolmena ensimmäisenä vuotena ollut ohjearvojen perusteella käytännössä katsoen hyvällä tasolla, kun taas kahtena viimeisenä vuotena se on ylittänyt annetut ohjearvot selvästi. Quick ratio puolestaan on koko vertailuajan ollut reilusti ohjearvojen yläpuolella, parhaimmillaan sen suhdeluku oli viimeisenä vertailuvuonna 2008, jolloin quick ratio sai arvon 6,0 (Liite 19).

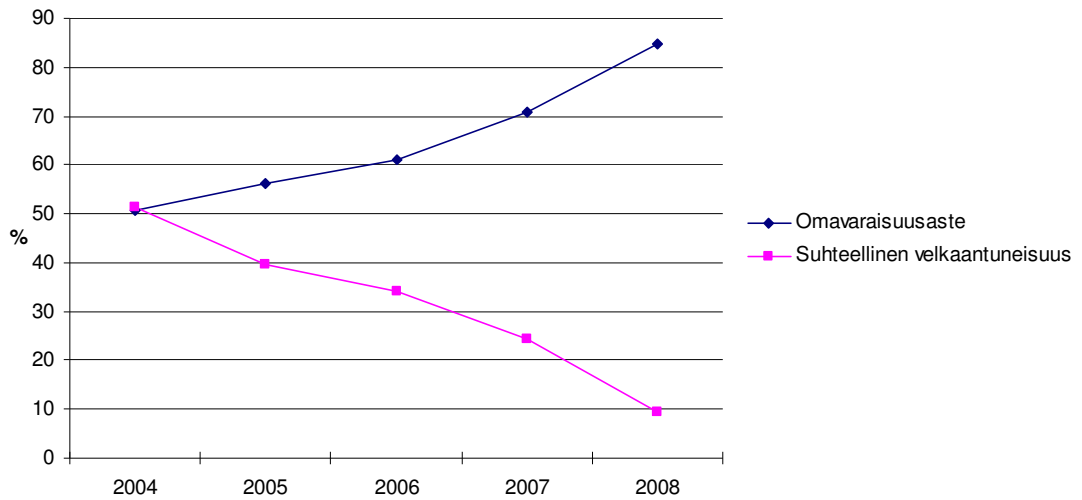
KUVIO 6. Yritys Oy:n myyntisaamisten kiertoaika vuosina 2004 – 2008

Myyntisaamisten kiertoaikoja tarkasteltaessa nähdään Yritys Oy:n maksuvalmiudessa selkeästi suunta parempaan päin (Kuvio 6). Pisimmillään Yritys Oy:n myyntisaamisten kiertoajat ovat olleet vertailujakson alussa vuonna 2004, jolloin yrityksellä kesti keskimäärin 46 vuorokautta myyntilaskujen lähettämisestä siihen, kunnes laskuista saatiin suoritus yrityksen kassaan. (Kuvio 6.) Kahtena seuraavana vuonna, 2005 ja 2006, kiertoajoissa oli selvästi laskeva trendi, mutta vuonna 2007 kiertoajat nousivat taas lähes vuoden 2005 tasolle. (Kuvio 6.) Alhaisimmillaan myyntisaamisten kiertoajat olivat vertailujakson viimeisenä vuonna, vuoden 2008 myyntisaamisten kiertoaika oli ennätysellinen 33 vuorokautta. (Kuvio 6.)

5.3 Vakavaraisuus

Yritys Oy:n vakavaraisuutta tarkasteltaessa tärkeimmät tunnusluvut, joihin tulee kiinnittää erityistä huomiota, ovat yrityksen omavaraisuusaste sekä suhteellinen velkaantuneisuus. Omavaraisuusastetta voidaan yritystutkimusneuvottelukunnan antamien ohjearvojen mukaan pitää hyvänä, mikäli omavaraisuusaste prosentti ylittää 40 prosentin rajan. Tällä perusteella Yritys Oy:n vakavaraisuutta voidaan pitää hyvänä koko viiden vuoden tarkastelujakson ajalta. Omavaraisuusaste on noussut tasaisesti vuodesta 2004 lähtien, jolloin omavaraisuusaste prosentti oli 50,6 % (Kuvio 7). Parhaimman arvonsa omavaraisuusaste saavutti viimeisenä vertailuvuonna 2008, jolloin se kohosi erinomaisena pidettävään 84,7 prosentin arvoon (Kuvio 7).

KUVIO 7. Yritys Oy:n omavaraisuusaste ja suhteellinen velkaantuneisuus vuosina 2004 – 2008

Suhteellinen velkaantuneisuus lähtee normaalisti jyrkkään laskuun omavaraisuusasteen noustessa voimakkaasti. Sama ilmiö on nähtävissä myös Yritys Oy:n tapauksessa. Vuonna 2004 suhteellinen velkaantuneisuus sai 51,2 prosentin arvon, eli se oli hieman suurempi kuin yrityksen omavaraisuusaste (Kuvio 7). Kuitenkin jo seuraavana vuonna suhteellinen velkaantuneisuus lähti jyrkkään laskuun saavuttaen enää 39,6 prosentin arvon. Velkaantuneisuuden lasku jatkui koko viiden vuoden ajan ja vuonna 2008 suhteellinen velkaantuneisuus oli enää ainoastaan 9,3 prosenttia (Kuvio 7). Vaikka suhteelliselle velkaantuneisuudelle ei ole annettu toimialasta riippumattomia ohjearvoja, voidaan Yritys Oy:n suhteellisen velkaantuneisuuden arvoja pitää todella hyvinä, sillä edellä mainittujen prosenttiarvojen perusteella yritys ei ole juurikaan riippuvainen vieraasta pääomasta.

6 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tässä luvussa on tavoitteena analysoida Yritys Oy:n taloudellisten tunnuslukujen kehitykseen vaikuttaneet seikat. Samalla pyritään myös antamaan toimenpidehdotuksia, joilla Yritys Oy pystyisi parantamaan kyseisiä tunnuslukuja.

6.1 Kannattavuus

Yritys Oy:n taloudellisia tunnuslukuja tarkasteltaessa huomio kiinnittyy voimakkaimmin kannattavuuteen ja sen tunnuslukumittareihin. Viiden vuoden tarkastelujakson aikana kannattavuus on käytännössä katsoen kaikilla mittareilla mitattuna ollut selvässä laskusuunnassa. Syitä kannattavuuden laskuun löytyy useita. Tärkeimpiä näistä ovat yrityksen henkilöstön palkkakulut sekä liiketoiminnan muut kulut. Vaikkakin Yritys Oy:n liikevaihdon kasvu on ollut vuositasolla tasaisen nousevaa 3,1 % ja 7,5 % välillä, sen ei voida sanoa olevan riittävää (Liite 16). Tämä johtuu siitä, että vuosien 2004 ja 2008 välisenä aikana esimerkiksi Yritys Oy:n maksamat palkat sekä muut henkilösivukulut ovat nousseet lähes 51 prosenttia. Yritys Oy:n edustajan kanssa käymieni keskustelujen perusteella syyksi palkka- ja henkilösivukulujen todella jyrkään nousuun ovat olleet yleinen palkkatason nousu sekä se, että yrityksellä on ollut ajoittain palveluksessaan ylimääräistä henkilökuntaa, normaalin viiden työntekijän lisäksi, tasaamaan erityisesti isännöintialalla vuoden aikana syntyviä työruuhkia, esimerkiksi vuoden vaihteessa ja keväisin. Vertailujakson alkuvuosina 2004 ja 2005 ylimääräistä henkilökuntaa ei ole juurikaan käytetty.

Liiketoiminnan muut kulut nousivat vertailujakson viimeisenä vuonna jyrkästi, vaikuttaen samalla liikevoittoon, tilikauden voittoon sekä yleisesti kannattavuuteen melko negatiivisesti. Yksittäisiä syitä kyseisen kuluerän syntymiseen on melko vaikea nimetä yksityiskohtaisesti. Voimakkaasti kohonnut yleinen hintataso on osaltaan ollut nostamassa liiketoiminnan muita kuluja, kuten myös Yritys Oy:n suuret investoinnit toimitiloihin, niiden kalustukseen sekä ATK-laitteistoon.

Mutta millä Yritys Oy:n yleistä kannattavuustilannetta voitaisiin parantaa? Koska palkkakulut sekä liiketoiminnan muut kulut ovat yrityksen ylivoimaisesti suurimmat menoerät, kiinnittyy huomio ensimmäiseksi niihin. Yritys Oy:n edustajan mukaan nykyisellä työmäärällä ei käytännössä ole mahdollista vähentää henkilökunnan määrää, tosin nykyisessä tilanteessa ei voida henkilökunnan sanoa olevan myöskään ylityöllistettyjä. Tästä seuraa se, että Yritys Oy:n tulisi ehdottomasti miettiä keinoja myynnin lisäämiseen eli liikevaihdon kasvuun. Mikäli nykyistä liikevaihtoa saataisiin vuosittain kasvatettua aiempaa enemmän nykyisellä työntekijämäärällä, johtaisi se automaattisesti kannattavuuden parantumiseen. Tosin isännöintialalla asiakasmäärän

lisääminen ei ole kovinkaan helppoa, mistä syystä Yritys Oy:n kannattaisi nykyistä aktiivisemmin panostaa markkinointiin ja erityisesti sen painopistealueisiin.

Toinen vaihtoehto liikevaihdon lisäämiseen nykyisellä asiakaspohjalla on yrityksen hinnoittelupolitiikka. Vaikka hintojen nostaminen on luultavasti yksi helpoimmista kannattavuuden parannuskeinoista, liittyy siihen Yritys Oy:n tapauksessa useita riskejä. Isännöinti- ja tilitoimistoalalla hinta on yksi tärkeimpiä valintakriteerejä asiakkaiden näkökulmasta katsottuna. Liian suuret ja äkkinäiset hinnankorotukset vaikuttavat helposti siten, että kauankin asiakkaina olleet taloyhtiöt ja kirjanpitoasiakkaat vaihtavat palveluntuottajaa. Tästä syystä mielestäni Yritys Oy:n tulisi tehdä hyvin tarkkoja laskelmia ja arvioita hintojen noston vaikutuksista asiakaspohjaan ja palveluiden menekkiin, ennen kuin hintojen nostoa edes harkitaan.

Rinnakkain liikevaihdon kasvattamisen kanssa, Yritys Oy:n tulisi miettiä keinoja melko suuriksi paisuneitten liiketoiminnan muitten kustannusten karsimiseksi. Tärkein keino tähän on yrityksen omien toimintojen sisäinen tarkastelu, jolla saadaan tehostettua yrityksen toimintoja sekä samalla karsittua mahdollisia turhia kustannuksia. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi olisi elintärkeää, että Yritys Oy:ssä kehitettäisiin taloudellisten tunnuslukujen, esimerkiksi katetuoton, laskentaa ja seurantajärjestelmiä. Jo yksinkertaisen toiminto- tai yksikkökohtaisen katetuottolaskennan avulla saataisiin melko vaivattomasti selville ne liiketoiminnan osa-alueet, jotka ovat selvästi voitollisia yritykselle ja taas päinvastoin, ne osa-alueet, jotka tuottavat pelkästään kuluja ja joista luopumista tulisi vakavasti harkita.

Toinen tärkeä keino kustannusten karsimiseen on kilpailuttaminen. Yritys Oy:llä on käytössään huomattava määrä leasing-laitteistoa, jonka kilpailuttaminen eri vuokraajien kesken saattaisi tuoda vuositasolla selviä kustannussäästöjä. Samoin tulisi menetellä myös esimerkiksi erilaisten posti- ja konttoritarvikkeiden tapauksessa, jotka tähän asti on pääasiallisesti tilattu aina samalta tavarantoimittajalta.

6.2 Maksuvalmius ja vakavaraisuus

Yritys Oy:n maksuvalmiuden ja vakavaraisuuden kehitys on tarkastelujakson aikana ollut täysin päinvastaista kannattavuuteen nähden. Voidaan sanoa, että maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta mittaavat tunnusluvut ovat parantuneet sitä mukaa, mitä lähem-

mäksi tätä päivää on tultu. Esimerkiksi maksuvalmiutta kuvaavat current ja quick ratio ovat koko viiden vuoden aikana vaihdelleet hyvän ja erinomaisen välillä. Suurimpia syitä tähän on ollut Yritys Oy:n vieraan pääoman ja rahoitusomaisuuden suhde. Esimerkiksi lyhyt- ja pitkäaikaisten velkojen määrää on Yritys Oy:ssä saatu vuosittain pienennettyä niin, että viimeisenä vertailuvuonna 2008 niiden osuus koko pääomasta on enää häviävän pieni. Toisaalta tämä kertoo myös Yritys Oy:n terveellä pohjalla olevasta rahoitusrakenteesta, eli tarvittavat investoinnit on pystytty pääosin rahoittamaan pelkällä tulorahoitukselle eikä yrityksen ole tarvinnut turvautua vieraan pääoman käyttöön.

Myös vakavaraisuuden kehitys on vuosina 2004 – 2008 ollut erittäin hyvää. Parhaimmat arvonsa omavaraisuusaste sekä suhteellinen velkaantuneisuus sai vuonna 2008, jolloin omavaraisuusaste kipusi 84,7 prosenttiin ja suhteellinen velkaantuneisuus laski 9,3 prosenttiin (Liite 18). Vuoden 2008 tunnuslukuja tosin hieman ”vääristää” Yritys Oy:n suorittama käyttöomaisuuden myynti, jonka johdosta taseen loppuarvo laski ja samalla yrityksen rahoitusomaisuus kasvoi (Liitteet 13–15). Ei ole kuitenkaan mitään syytä olettaa, etteivätkö vakavaraisuuden tunnusluvut pysyisi samalla tasolla jatkossakin, sillä Yritys Oy:n edustajan mukaan yrityksellä ei ole lähivuosina näköpiirisissä mitään suuremman luokan investointisuunnitelmia.

Maksuvalmiuteen tai vakavaraisuuteen ei Yritys Oy:ssä mielestäni ole suurempaa tarvetta puuttua tai lähteä niitä parantamaan ainakaan tässä vaiheessa. Ainut mihin yrityksen tulisi kiinnittää huomiota on sen melko suhteettoman suuri rahoitusomaisuus ja sen käyttö. Sillä liiketoiminnan laajuudella, millä Yritys Oy toimii, ei ole järkevää seisottaa suurta rahoitusomaisuutta lähes tuottamattomassa käytössä yrityksen pankkatileillä. Sen sijaan Yritys Oy:n tulisi miettiä vaihtoehtoja rahoitusomaisuuden tuottoisampaan sijoittamiseen. Keinoja tähän voisi olla esimerkiksi uudet investoinnit yrityksen toimintaan tai sen laajentamiseen, tai toisaalta voitaisiin harkita jopa pienen rahoitusomaisuuden osan sijoittamista paremmin tuottaviin osake- tai rahastosijoituksiin. Rahoitusomaisuuden käytössä tulee kuitenkin olla varovainen ja huolehtia samalla siitä, etteivät investoinnit tai sijoitukset vaaranna Yritys Oy:n pitkän tähtäimen maksuvalmiutta tai rahoitusrakennetta.

7 LOPUKSI

Opinnäytetyöni tavoitteena oli selvittää isännöinti- ja tilitoimistoalalla toimivan Yritys Oy:n taloudelliset tunnusluvut ja niiden kehitys vuosien 2004 ja 2008 välillä. Tutkimusmenetelmänä käytin opinnäytetyössäni laadullista eli kvalitatiivista tutkimusta, tarkemmin määriteltynä tapaustutkimusta. Tapaustutkimus sopi parhaiten kyseiseen työhön lähinnä työssä käytetyn aineiston sekä työn tavoitteiden vuoksi.

Toimeksiantajana toimineelta Yritys Oy:ltä sain käyttööni vuosien 2004–2008 tilinpäätösaineistot, joiden perusteella suoritin tarvittavat tunnuslukujen laskennat käyttäen apuna Teemu Aho Oy:n kehittämää Navita-yritysmallia. Muutamissa tilinpäätöksiin liittyvissä ongelmakohtissa konsultoin myös Yritys Oy:n edustajaa, jolta sain tarvittavat selvennykset epäselviin kohtiin. Mielestäni käyttämäni aineiston laajuus oli varsin kattava ja ajanjaksona riittävän pitkä, jotta Yritys Oy:n taloudellisen tilanteen kehittymisestä saatiin luotettava ja uskottava kuva.

Opinnäytetyön tekeminen oli varsin mielenkiintoista, sillä pystyin tuottamaan Yritys Oy:lle sellaista lisäinformaatiota sen liiketoiminnasta, johon ei aikaisemmin juurikaan ollut kiinnitetty huomiota. Samalla uskon myös, että työni tuotti Yritys Oy:lle talouden suunnitteluun liittyvää lisäarvoa, jota se pystyy mahdollisesti käyttämään hyödykseen tulevaisuudessa.

Mikäli nyt aloittaisin opinnäytetyöni tekemisen uudelleen, tekisin todennäköisesti suurimmat muutokset siihen, missä järjestyksessä eri opinnäytetyön osa-alueet valmistuisivat. Sen sijaan itse työn rakennetta tai käsittelemiäni asioita en tulisi muuttamaan.

LÄHTEET

Aaltola, Juhani ja Valli, Raine 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin I. Jyväskylä: PS-kustannus

Aaltola, Juhani ja Valli, Raine 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin II. Jyväskylä: PS-kustannus

Alasuutari, Pertti 1999. Laadullinen tutkimus. Jyväskylä: Osuuskunta Vastapaino.

Alhola, Kari ja Lauslahti, Sanna 2000. Laskentatoimi ja kannattavuuden hallinta. Porvoo: WSOY.

Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko ja Sajavaara, Paula 2003. Tutki ja kirjoita. Vantaa: Tammi.

Jylhä, Eila, Paasio, Antti ja Strömmer, Riitta 1997. Menestyvä yritys. Helsinki: Edita.

Järvinen, Risto ja Laine, Seppo 2000. Mitä tuloslaskelma ja tase kertovat yrittäjälle? Saarijärvi: Suomen yrittäjien kehittämissäätiö SYKE 2000.

Jäsenyritysten talouskysely 2009. Isännöintiliitto. WWW-dokumentti.

<http://www.isannointiliitto.fi/rss/6479.html>. Päivitystietoja ei saatavilla. Luettu 14.11.2009.

Kallunki, Juha-Pekka, Kytönen, Erkki ja Martikainen Teppo 2003. Uusi tilinpäätös-analyysi. Jyväskylä: Kauppakaari.

Tilinpäätösanalyysi tilinpäätössuunnittelun välineenä 2009. Kemi-Tornion ammatti-
korkeakoulu 2009. WWW-dokumentti.

<http://www.token.fi/eOppimiskeskus/Levike/levikeliikeletalous/liiketalous/laskentaoimi/tilinpaatosanalyysi.htm>. Päivitystietoja ei saatavilla. Luettu 29.9.2009.

Kirjanpitolaki 2009. WWW-dokumentti. www.finlex.fi. Päivitystietoja ei saatavilla. Luettu 29.9.2009.

Laitinen, Erkki K. 1992. Yrityksen talouden mittarit. Jyväskylä: Weilin+Göös.

Laitinen, Erkki K. ja Luotonen, Eero 1996. Mitä tilinpäätös kertoo? Vantaa: Taloustieto.

Leppiniemi, Jarmo ja Kykkänen, Tapani 2005. Kirjanpito, tilinpäätös ja tilinpäätöksen tulkinta. Vantaa: WSOY.

Leppiniemi, Jarmo ja Leppiniemi, Raili 2000. Tilinpäätöksen tulkinta. Porvoo: WSOY.

Niskanen, Jyrki ja Niskanen, Mervi 2003. Tilinpäätösanalyysi. Helsinki: Edita.

KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto 2006. Saaranen-Kauppinen, A. ja Puusniekka, A. WWW-dokumentti. <http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>. Päivitystietoja ei saatavilla. Luettu 14.11.2009.

Salmi, Ilari ja Rekola-Nieminen, Leena 2004. Tilinpäätöksen rakentaminen ja tulkinta. Helsinki: Edita.

Silverman, David 2005. Doing qualitative research. Lontoo: SAGE.

Tomperi, Soile 2001. Kannattavuus ja kustannusten hallinta. Helsinki: Edita.

Verotus, tilinpäätös ja yhtiöoikeus 2006. Valtionvarainministeriö. WWW-dokumentti. http://www.vm.fi/vm/fi/03_tiedotteet_ja_puheet/01_tiedotteet/20060316Yritys/100769.pdf. Päivitystietoja ei saatavilla. Luettu 6.10.2009.

Vilkkumaa, Matti 2005. Talouden apuvälineet johdolle. Jyväskylä: Yrityskirjat.

Yritystutkimusneuvottelukunta 1996. Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi. Tampere: Gaudeamus.

LIITE 1.**Yritys Oy tuloslaskelma 2004**

T U L O S L A S K E L M A	2004
LIIKEVAIHTO	195.502,50
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	-106.102,50
Henkilösivukulut	
Eläkekulut	-15.734,34
Muut henkilösivukulut	-5.799,57
Henkilösivukulut	-21.533,91
Henkilöstökulut	-127.636,41
Poistot ja arvonalennukset	
Suunnitelman mukaiset poistot	-6.544,00
Poistot ja arvonalennukset	-6.544,00
Liiketoiminnan muut kulut	-45.608,81
LIIKEVOITTO/-TAPPIO.....	15.713,28
Rahoitustuotot ja -kulut	
Muut korko- ja rahoitustuotot	1.006,96
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-3.836,36
Rahoitustuotot ja -kulut	-2.829,40
VOITTO/TAPPIO ENNEN SATUNNAIS-.. ERIÄ.....	12.883,88
Satunnaiset erät	
Satunnaiset kulut	0,00
Satunnaiset erät	0,00
VOITTO/TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖS- SIIRTOJA JA VEROJA.....	12.883,88
Tuloverot	-3.550,06
TILIKAUDEN VOITTO	9.333,82

LIITE 2.**Yritys Oy tase vastaavaa 2004**

T A S E

V A S T A A V A A

2004

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineelliset hyödykkeet	
Koneet ja kalusto	22.019,20
Aineelliset hyödykkeet	22.019,20

Sijoitukset	
Muut osakkeet ja osuudet	111.609,51
Sijoitukset	111.609,51

PYSYVÄT VASTAAVAT

133.628,71

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Lyhytaikaiset saamiset	
Myyntisaamiset	25.098,08
Lainasaamiset	31.502,34
Siirtosaamiset	10.104,86
Lyhytaikaiset saamiset	66.705,28

Rahat ja pankkisaamiset	2.371,07
-------------------------	----------

VAIHTUVAT VASTAAVAT

69.076,35

V A S T A A V A A

202.705,06

=====

LIITE 3.**Yritys Oy tase vastattavaa
2004**

T A S E

V A S T A T T A V A A 2004

OMA PÄÄOMA	
Osakepääoma	2.522,82

Edellisten tilikausien voitto	90.775,54

Tilikauden voitto	9.333,82

OMA PÄÄOMA	102.632,18

VIERAS PÄÄOMA	
Pitkäaikainen vieras pääoma	
Lainat rahoituslaitoksilta	61.710,72
Pitkäaikainen vieras pääoma	61.710,72

Lyhytaikainen vieras pääoma	
Ostovelat	18.020,70
Muut velat	20.341,46
Lyhytaikainen vieras pääoma	38.362,16

VIERAS PÄÄOMA	100.072,88

V A S T A T T A V A A	202.705,06
	=====

LIITE 4.**Yritys Oy tuloslaskelma 2005**

T U L O S L A S K E L M A	2005
LIKEVAIHTO	210.094,22
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	-125.996,56
Henkilösivukulut	
Eläkekulut	-22.789,68
Muut henkilösivukulut	-7.751,62
Henkilösivukulut	-30.541,30
Henkilöstökulut	-156.537,86
Poistot ja arvonalennukset	
Suunnitelman mukaiset poistot	-4.286,35
Poistot ja arvonalennukset	-4.286,35
Liiketoiminnan muut kulut	-39.527,16
LIKEVOITTO/-TAPPIO.....	9.742,85
Rahoitustuotot ja -kulut	
Muut korko- ja rahoitustuotot	460,32
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-3.664,38
Rahoitustuotot ja -kulut	-3.204,06
VOITTO/TAPPIO ENNEN SATUNNAIS-... ERIÄ.....	6.538,79
VOITTO/TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖS- SIIRTOJA JA VEROJA.....	6.538,79
Tuloverot	-1.880,89
TILIKAUDEN VOITTO	4.657,90

LIITE 5.**Yritys Oy tase vastaavaa 2005**

T A S E

V A S T A A V A A

2005

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineelliset hyödykkeet	
Koneet ja kalusto	18.429,57
Aineelliset hyödykkeet	18.429,57

Sijoitukset	
Muut osakkeet ja osuudet	111.609,51
Sijoitukset	111.609,51

PYSYVÄT VASTAAVAT	130.039,08
-------------------	------------

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Lyhytaikaiset saamiset	
Myyntisaamiset	21.639,73
Lainasaamiset	29.818,58
Siirtosaamiset	6.797,20
Lyhytaikaiset saamiset	58.255,51

Rahat ja pankkisaamiset	2.113,84
-------------------------	----------

VAIHTUVAT VASTAAVAT	60.369,35
---------------------	-----------

V A S T A A V A A

190.408,43

=====

LIITE 6.**Yritys Oy tase vastattavaa
2005**

T A S E

V A S T A T T A V A A 2005

OMA PÄÄOMA	
Osakepääoma	2.522,82

Edellisten tilikausien voitto	100.109,36

Tilikauden voitto	4.657,90

OMA PÄÄOMA	107.290,08

VIERAS PÄÄOMA	
Pitkäaikainen vieras pääoma	
Lainat rahoituslaitoksilta	50.566,97
Pitkäaikainen vieras pääoma	50.566,97

Lyhytaikainen vieras pääoma	
Ostovelat	12.211,22
Muut velat	20.340,16
Lyhytaikainen vieras pääoma	32.551,38

VIERAS PÄÄOMA	83.118,35

V A S T A T T A V A A	190.408,43
	=====

LIITE 7.**Yritys Oy tuloslaskelma 2006**

T U L O S L A S K E L M A	2006
LIIVEVAIHTO	224.736,62
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	-137.354,92
Henkilösivukulut	
Eläkekulut	-13.111,57
Muut henkilösivukulut	-8.980,92
Henkilösivukulut	-22.092,49
Henkilöstökulut	-159.447,41
Poistot ja arvonalennukset	
Suunnitelman mukaiset poistot	-4.024,99
Poistot ja arvonalennukset	-4.024,99
Liiketoiminnan muut kulut	-39.472,77
LIIVEVOITTO/-TAPPIO.....	21.791,45
Rahoitustuotot ja -kulut	
Muut korko- ja rahoitustuotot	687,46
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-3.066,36
Rahoitustuotot ja -kulut	-2.378,90
VOITTO/TAPPIO ENNEN SATUNNAIS-... ERIÄ.....	19.412,55
VOITTO/TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖS- SIIRTOJA JA VEROJA.....	19.412,55
Tuloverot	-6.071,75
TILIKAUDEN VOITTO	13.340,80

LIITE 8.**Yritys Oy tase vastaavaa 2006**

T A S E

V A S T A A V A A

2006

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineelliset hyödykkeet	
Koneet ja kalusto	15.421,14
Aineelliset hyödykkeet	15.421,14

Sijoitukset	
Muut osakkeet ja osuudet	111.609,51
Sijoitukset	111.609,51

PYSYVÄT VASTAAVAT

127.030,65

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Lyhytaikaiset saamiset	
Myyntisaamiset	21.987,36
Lainasaamiset	27.283,31
Siirtosaamiset	6.918,18
Lyhytaikaiset saamiset	56.188,85

Rahat ja pankkisaamiset	14.153,40
-------------------------	-----------

VAIHTUVAT VASTAAVAT

70.342,25

V A S T A A V A A

197.372,90

=====

LIITE 9.**Yritys Oy tase vastattavaa****2006**

T A S E

V A S T A T T A V A A

2006

OMA PÄÄOMA

Osakepääoma

2.522,82

Edellisten tilikausien voitto

104.767,26

Tilikauden voitto

13.340,80

OMA PÄÄOMA

120.630,88

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen vieras pääoma

Lainat rahoituslaitoksilta

40.540,23

Pitkäaikainen vieras pääoma

40.540,23

Lyhytaikainen vieras pääoma

Lainat rahoituslaitoksilta

8.040,10

Ostovelat

8.838,47

Muut velat

19.323,22

Lyhytaikainen vieras pääoma

36.201,79

VIERAS PÄÄOMA

76.742,02

V A S T A T T A V A A

197.372,90

LIITE 10.**Yritys Oy tuloslaskelma 2007**

T U L O S L A S K E L M A	2007
LIIVEVAIHTO	231.642,89
Henkilöstökulut	
Palkat ja palkkiot	-142.483,72
Henkilösivukulut	
Eläkekulut	-20.014,54
Muut henkilösivukulut	-7.916,37
Henkilösivukulut	-27.930,91
Henkilöstökulut	-170.414,63
Poistot ja arvonalennukset	
Suunnitelman mukaiset poistot	-2.683,01
Poistot ja arvonalennukset	-2.683,01
Liiketoiminnan muut kulut	-36.073,19
LIIVEVOITTO/-TAPPIO.....	22.472,06
Rahoitustuotot ja -kulut	
Muut korko- ja rahoitustuotot	1.476,18
Korkokulut ja muut rahoituskulut	-2.681,29
Rahoitustuotot ja -kulut	-1.205,11
VOITTO/TAPPIO ENNEN SATUNNAIS-... ERIÄ.....	21.266,95
VOITTO/TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖS- SIIRTOJA JA VEROJA.....	21.266,95
Tuloverot	-5.725,34
TILIKAUDEN VOITTO	15.541,61

LIITE 11.**Yritys Oy tase vastaavaa 2007**

T A S E

V A S T A A V A A

2007

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineelliset hyödykkeet	
Koneet ja kalusto	13.906,82
Aineelliset hyödykkeet	13.906,82

Sijoitukset	
Muut osakkeet ja osuudet	111.609,51
Sijoitukset	111.609,51

PYSYVÄT VASTAAVAT	125.516,33
-------------------	------------

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Lyhytaikaiset saamiset	
Myyntisaamiset	27.389,97
Lainasaamiset	27.120,89
Siirtosaamiset	4.305,57
Lyhytaikaiset saamiset	58.816,43

Rahat ja pankkisaamiset	8.263,15
-------------------------	----------

VAIHTUVAT VASTAAVAT	67.079,58
---------------------	-----------

V A S T A A V A A

192.595,91

=====

LIITE 12.**Yritys Oy tase vastattavaa
2007**

T A S E

V A S T A T T A V A A

2007

OMA PÄÄOMA

Osakepääoma

2.522,82

Edellisten tilikausien voitto

118.108,06

Tilikauden voitto

15.541,61

OMA PÄÄOMA

136.172,49

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen vieras pääoma

Lainat rahoituslaitoksilta

32.547,16

Pitkäaikainen vieras pääoma

32.547,16

Lyhytaikainen vieras pääoma

Lainat rahoituslaitoksilta

0,00

Ostovelat

5.092,80

Muut velat

18.783,46

Lyhytaikainen vieras pääoma

23.876,26

VIERAS PÄÄOMA

56.423,42

V A S T A T T A V A A

192.595,91

LIITE 14.**Yritys Oy tase vastaavaa 2008**

T A S E

V A S T A A V A A

2008

PYSYVÄT VASTAAVAT

Aineelliset hyödykkeet	
Koneet ja kalusto	11.563,48
Aineelliset hyödykkeet	11.563,48

Sijoitukset	
Muut osakkeet ja osuudet	538,20
Sijoitukset	538,20

PYSYVÄT VASTAAVAT	12.101,68
-------------------	-----------

VAIHTUVAT VASTAAVAT

Lyhytaikaiset saamiset	
Myyntisaamiset	22.919,35
Lainasaamiset	23.844,16
Siirtosaamiset	15.007,87
Lyhytaikaiset saamiset	61.771,38

Rahat ja pankkisaamiset	76.538,48
-------------------------	-----------

VAIHTUVAT VASTAAVAT	138.309,86
---------------------	------------

V A S T A A V A A

150.411,54

=====

LIITE 15.**Yritys Oy tase vastattavaa
2008**

T A S E

V A S T A T T A V A A

2008

OMA PÄÄOMA

Osakepääoma

2.522,82

Edellisten tilikausien voitto

123.649,67

Tilikauden voitto

1.202,10

OMA PÄÄOMA

127.374,59

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen vieras pääoma

Lainat rahoituslaitoksilta

0,00

Pitkäaikainen vieras pääoma

0,00

Lyhytaikainen vieras pääoma

Ostovelat

866,02

Muut velat

22.170,93

Lyhytaikainen vieras pääoma

23.036,95

VIERAS PÄÄOMA

23.036,95

V A S T A T T A V A A

150.411,54

LIITE 16.**Navita tulosteita 1**

TULOSLASKELMA 1 EUR	2004	2005	2006	2007	2008
Liikevaihto	195 503 €	210 094 €	224 737 €	231 643 €	247 179 €
Palkat ja palkkiot	106103	125997	137355	142484	162843
Eläkekulut	15734	22790	13112	20015	21395
Muut henkilösivukulut	5800	7752	8981	7916	7969
Poistot käyttöomaisuudesta	6544	4286	4025	2683	3290
Liiketoiminnan muut kulut	45609	39527	39473	36073	49581
Liikevoitto	15713	9743	21791	22472	2102
Muut korko- ja rahoitustuotot	1007	460	687	1476	2290
Korkokulut ja muut rahoituskulut	3836	3664	3066	2681	789
Rahoituserät yhteensä	2829	3204	2379	1205	-1502
Tulos rahoituserien jälkeen	12884	6539	19413	21267	3603
Satunnaiset kulut	0	0	0	0	1071
Tulos satunnaiserien jälkeen	12884	6539	19413	21267	2532
Tuloverot	3550	1881	6072	5725	1330
Tilikauden voitto	9334	4658	13341	15542	1202
Liikevaihdon kasvu-%	0	7,5	7	3,1	6,7
Liikevaihdon kasvu keskimäärin-%	0	7,5	7,2	5,8	6
Käyttökate-%	11,4	6,7	11,5	10,9	2,2
Liikevoitto-%	8	4,6	9,7	9,7	0,9
Sijoitetun pääoman tuotto-%	0	6,3	13,7	14,2	3
Oman pääoman tuotto-%	0	4,4	11,7	12,1	1,7

LIITE 17.**Navita tulosteita 2**

TASE VASTAAVAA 1 EUR	2004	2005	2006	2007	2008
Pysyvät vastaavat					
Aineettomat hyödykkeet					
Aineelliset hyödykkeet					
Koneet ja kalusto	21202	17694	14759	13318	11049
Muut aineelliset hyödykkeet	817	736	662	588	515
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	22019	18430	15421	13907	11563
Sijoitukset					
Muut osakkeet ja osuudet	111610	111610	111610	111610	538
Sijoitukset yhteensä	111610	111610	111610	111610	538
Pysyvät vastaavat yhteensä	133629	130039	127031	125516	12102
Vaihtuvat vastaavat					
Vaihto-omaisuus					
Pitkäaikaiset saamiset					
Lyhytaikaiset saamiset					
Myyntisaamiset	25098	21640	21987	27390	22919
Lainasaamiset	31502	29819	27283	27121	23844
Siirtosaamiset	10105	6797	6918	4306	15008
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	66705	58256	56189	58816	61771
Rahoitusarvopaperit					
Rahat ja pankkisaamiset	2371	2114	14153	8263	76538
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	69076	60369	70342	67080	138310
Vastaavaa yhteensä	202705	190408	197373	192596	150412

LIITE 18.**Navita tulosteita 3**

TASE VASTATTAVAA 1 EUR	2004	2005	2006	2007	2008
Oma pääoma					
Osake-, osuus- tai muu vastaava pääoma	2523	2523	2523	2523	2523
Edellisten tilikausien voitto	90776	100109	104767	118108	123650
Tilikauden voitto	9334	4658	13341	15542	1202
Oma pääoma yhteensä	102632	107290	120631	136172	127375
Tilinpäätössiirtojen kertymä					
Pakolliset varaukset					
Vieras pääoma					
Pitkäaikainen vieras pääoma					
Lainat rahoituslaitoksilta	61711	50567	40540	32547	0
Pitkäaikainen vieras pääoma yhteensä	61711	50567	40540	32547	0
Lyhytaikainen vieras pääoma					
Lainat rahoituslaitoksilta	0	0	8040	0	0
Ostovelat	18021	12211	8838	5093	866
Muut velat	20341	20340	19323	18783	22171
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	38362	32551	36202	23876	23037
Vieras pääoma yhteensä	100073	83118	76742	56423	23037
Vastattavaa yhteensä	202705	190408	197373	192596	150412
Quick ratio	1,8	1,9	1,9	2,8	6
Current ratio	1,8	1,9	1,9	2,8	6
Velkaantumisaste	0,6	0,5	0,4	0,2	0
Nettovelkaantumisaste	57,8	45,2	28,5	17,8	-60,1
Omavaraisuus-%	50,6	56,3	61,1	70,7	84,7
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	51,2	39,6	34,1	24,4	9,3

LIITE 19.**Navita tulosteita 4**

TUNNUSLUKUYHTEENVETO 1 EUR	2004	2005	2006	2007	2008
Toiminnan laajuus					
Liikevaihto (12 kk)	195503	210094	224737	231643	247179
Liikevaihdon kasvu-%	0	7,5	7	3,1	6,7
Kokonaisvelat	100073	83118	76742	56423	23037
Lyhytaikaiset velat	38362	32551	36202	23876	23037
Oma pääoma	102632	107290	120631	136172	127375
Sijoitettu pääoma	164343	157857	169211	168720	127375
Nettokäyttöpääoma	30714	27818	34140	43203	115273
Taseen loppusumma	202705	190408	197373	192596	150412
Nettoinvestoinnit	0	697	1017	1169	-110125
Tulos ja kannattavuus					
Käyttökate	22257	14029	25816	25155	5392
Rahoitustulos	15878	8944	17366	18225	5563
Nettotulos	9334	4658	13341	15542	2273
Käyttökate-%	11,4	6,7	11,5	10,9	2,2
Liikevoitto-%	8	4,6	9,7	9,7	0,9
Rahoitustulos-%	8,1	4,3	7,7	7,9	2,3
Nettotulos-%	4,8	2,2	5,9	6,7	0,9
Oman pääoman tuotto-%	0	4,4	11,7	12,1	1,7
Sijoitetun pääoman tuotto-%	0	6,3	13,7	14,2	3
ROI-%	0	5,2	11,6	12,3	1,9
Pääoman kiertonopeus	0	1,1	1,2	1,2	1,4
Voitto-%	8,6	4,9	10	10,3	1,3
Rahoitus					
Quick ratio	1,8	1,9	1,9	2,8	6
Current ratio	1,8	1,9	1,9	2,8	6
Myyntisaamisten kierto (vrk)	46,2	37,1	35,2	42,6	33,4
Velkaantumisaste	0,6	0,5	0,4	0,2	0
Omavaraisuus-%	50,6	56,3	61,1	70,7	84,7
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	51,2	39,6	34,1	24,4	9,3
Z-luku	-1,7	-1,6	-1,1	-0,5	1
Lainojen hoitokate	5,1	3,4	6,7	7,8	6,7
Rahoitusjäämä / kausi	0	0	0	0	10000
Kumulatiivinen rahoitusjäämä	0	0	0	0	10000
Muut tunnusluvut					
Jalostusarvo	149894	170567	185264	195570	197598
Jalostusarvo / henkilöstökulut	1,2	1,1	1,2	1,1	1
Nettorahoituskulut-%	1,4	1,5	1,1	0,5	-0,6

LIITE 20.**Navita tulosteita 5**

TUNNUSLUKUYHTEENVETO 1 EUR	2004	2005	2006	2007	2008
Toiminnan laajuus					
Liikevaihto (12 kk)	195503	210094	224737	231643	247179
Liikevaihdon kasvu-%	0	7,5	7	3,1	6,7
Kokonaisvelat	100073	83118	76742	56423	23037
Lyhytaikaiset velat	38362	32551	36202	23876	23037
Oma pääoma	102632	107290	120631	136172	127375
Sijoitettu pääoma	164343	157857	169211	168720	127375
Nettokäyttöpääoma	30714	27818	34140	43203	115273
Taseen loppusumma	202705	190408	197373	192596	150412
Nettoinvestoinnit	0	697	1017	1169	-110125
Tulos ja kannattavuus					
Käyttökate	22257	14029	25816	25155	5392
Rahoitustulos	15878	8944	17366	18225	5563
Nettotulos	9334	4658	13341	15542	2273
Käyttökate-%	11,4	6,7	11,5	10,9	2,2
Liikevoitto-%	8	4,6	9,7	9,7	0,9
Rahoitustulos-%	8,1	4,3	7,7	7,9	2,3
Nettotulos-%	4,8	2,2	5,9	6,7	0,9
Oman pääoman tuotto	0	4,4	11,7	12,1	1,7
Sijoitetun pääoman tuotto	0	6,3	13,7	14,2	3
ROI-%	0	5,2	11,6	12,3	1,9
Pääoman kiertonopeus	0	1,1	1,2	1,2	1,4
Voitto-%	8,6	4,9	10	10,3	1,3
Rahoitus					
Quick ratio	1,8	1,9	1,9	2,8	6
Current ratio	1,8	1,9	1,9	2,8	6
Myyntisaamisten kierto (vrk)	46,2	37,1	35,2	42,6	33,4
Velkaantumisaste	0,6	0,5	0,4	0,2	0
Omavaraisuus-%	50,6	56,3	61,1	70,7	84,7
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	51,2	39,6	34,1	24,4	9,3
Z-luku	-1,7	-1,6	-1,1	-0,5	1
Lainojen hoitokate	5,1	3,4	6,7	7,8	6,7
Rahoitusjäämä / kausi	0	0	0	0	10000
Kumulatiivinen rahoitusjäämä	0	0	0	0	10000
Muut tunnusluvut					
Jalostusarvo	149894	170567	185264	195570	197598
Jalostusarvo / henkilöstökulut	1,2	1,1	1,2	1,1	1
Nettorahoituskulut-%	1,4	1,5	1,1	0,5	-0,6